GORENJSKE

LETO VI. KRANJ DNE 7. FEBRUARJA 1953 Štev. 6

Razgovor s predsednikom Miranom Košmeljem

O DAVKIH IN DAVČNI POLITIKI

Davčna bremena je treba pravilno razdeliti med okraje, občine in posameznike — Birokratizem pri odmerjanju davkov je v tem, da se davčna bremena razbija pavšalno, brez analiz in dokazov — Osnovni princip pri odmeri — pravičnost

Ker se pravkar pripravlja končna odmera davka za 1952. leto, se je naš sodelavec obrnil na tov. Mirana Košmelja, predsednika Okrajnega ljudskega odbora v Kranju in mu postavil sledeči vprašanji:

V Ljudski skupščini ste govorili o sedanjem birokratizmu v odmerjanju davkov in izkušnjah kranjskega okraja z novim načinom odmere. — Kaj je po Vašem mnenju treba storiti, da se odmera dokončno uravnovesi v okraju samem?

Kakšne pomanjkljivosti so bile ugotovljene pri odmeri akontacije za leto 1952? Kako morajo postopati občine pri razbitju davka na posamezne davčne obvezance? Kako je bila pripravljena dokončna odmera davka za leto 1952?

Ker bo odgovor gotovo zanimal širok krog naših bralcev, ga objavljamo v celoti.

Na obe vprašanji bom skušal odgovoriti hkrati. Problem, ki sem ga postavil v Ljudski skupščini LRS, predstavlja predvsem zahtevo, da se davčna bremena pravično porazdele med posamezne okraje O tem mi ni bilo težko govoriti, ker sem bil moralno podprt od kmetov v našem okraju, ki so svoje obveze v pretežni meri zadovoljivo poravnali. Mi danes lahko z argumenti nastopamo za pravičnejšo in enakomerno razdelitev bremen, ker imamo moralno pravico za to. O odnosu velike večine naših kmetov do davčnih obveznosti se lahko pohvalno izrazim in hkrati zagotovim, da bomo odločno vztrajali, da se davčna bremena tudi s strani LRS pravično regulirajo.

Seveda bi bilo napačno misliti, da je problem odmerjanja dohodnine enostaven in lahek. Nas je v okrajnem merilu ves čas silno motilo vprašanje nesorazmerij pri davčnih obvezah med posameznimi občinami, kateri se v prejšnjem sistemu odmerjanja dohodnine nismo mogli izogniti. Poskušali smo ga rešiti na vse načine, z vrsto ekonomskih analiz ter primerjav, na kar se da najbolj zadovoljiv način. Imam občutek, da so pravilna razmerja v našem okraju sedaj v glavnem dosežena. To seveda ne pomeni, da je problem do kraja rešen. Osnova izračunov po katastrskem čistem dohodku — z ozirom na zastarelost katastra (saj je star nad 80 let) in spremembe, ki so se v tem času izvršile tako v strukturi posameznih kultur, v zadnjem desetletju pa še zlasti v lastniški strukturi — omogoča še napake, ki jih pa ne bo mogoče tako hitro v celoti odpraviti. Zastareli so tudi tzv. cenilni okraji in distrikti, ki po mojem mnenju ne ustrezajo več današnjim razmeram.

Problemi ureditve katastra predstavljajo naše bodoče delo. Velik korak v tej smeri bo napravljen sedaj, ko so si posamezni ljudski odbori iz našega katastra že prepisali vse katastrske podatke za področje svoje občine. Te podatke bodo primerjali z obstoječim stanjem na terenu, nakar bo možno delo nadaljevati. — Vsi doslej napravljeni primerjalni računi kažejo, da so slabosti katastra relativno približno enake v vseh občinah, pa tudi v sosednjih okrajih. Zato tudi do bistvenih sprememb v razmerjih med posameznimi občinami in sosednjimi okraji verjetno ne more več priti. Bilo bi pa na vsak način škodljivo, če bi občinski ljudski odbori upoštevali pri odmeri davka katastrske podatke čisto šablonsko. Podatki iz katastra bodo sicer lahko služili kot dragocena osnova, vendar pa se bo često dogajalo, da jih bo treba predvsem življenjsko in pravično reševati.

Če me vprašujete o birokratizmu pri odmerjanju davkov, ga jaz vidim predvsem v tem, da so se doslej stvari delale več ali manj brez analiz in argumentov in da je navadno zato dober zagovornik svojega okraja, občine ali pa spreten davčni zavezanec bolje »odnesel« kot tisti, ki tega ni znal tako dobro izpeljati. Najbolj nevaren pa je te vrste birokratizem v občinah samih. Dokler pri razbijanju teh družbenih obveznosti ne bodo neposredno sodelovali davčni zavezanci sami — oni medsebojne zmogljivosti najbolje poznajo — toliko časa se bodo še dogajale nepravilnosti in ljudje ne bodo imeli občutka pravičnosti. Jaz sem tudi v skupščini postavil kot osnovni princip pravičnost, kajti človeku tudi v težkih časih ni težko prenašati bremen, če vidi, da so pravično razdeljena. Zato je še prav posebno važno, da tudi našemu kmetu ničesar ne prikrivamo, da ne delamo brez njega, da javno pretresamo vsa vprašanja. Ta princip morajo naše občine uspešno uveljaviti, če se hočejo izogniti krivicam in če hočejo pošteno delati. Mi imamo že vrsto občin, kjer se tak način dela že uspešno uveljavlja in zato od tu ni skoraj nobenih intervencij glede na skupno zadolžitev, pa tudi število pritožb se manjša.

Glede akontacij v letu 1952 naj povem, da smo s IV. akontacijo nesorazmerja pri ostalih akontacijah v letu 1952 v glavnem že rešili. Z dokončno odmero, ki jo zdaj pripravljamo, pa upam, da bomo — v dosedaj objektivno možnih okoliščinah — dokončno izravnali morda še obstoječa nesorazmerja. Občinski ljudski odbori, ki prakse — o kateri sem zgoraj govoril — še niso v celoti izvedli, naj skrbe, da z dokončno odmero spravijo v sklad vsa nesorazmerja, ustvarjena z akontacijami v letu 1952. Glede dokončne odmere, zdaj ne morem še dati točnih številk, ker so le-te odvisne od rešitve problema, ki sem ga postavil v Skupščini in o katerem bo zdaj odločil državni sekretariat za gospodarstvo LRS.

S konference OF radovljiškega okraja

Za zmago socialističnih načel v javnem življenju

Na konferenci je prvi govoril tovariš **Mirko Zlatnar**, sekretar okrajnega komiteja ZK Jugoslavije, ki je v svojem poročilu poudarjal velik pomen in važnost preimenovanja KPJ v Zvezo komunistov Jugoslavije in Fronte v Socialistično zvezo delovnih ljudi. Dosedanji način dela frontnih organizacij je zastarel. Nekatere osnovne organizacije se nikakor ne morejo otresti starega načina dela in se ne znajdejo v novem gospodarskem sistemu, ker se vse prepočasi prebijajo k novim oblikam političnega dela. Premalo odločno se borijo za socialistična načela v našem javnem življenju, ki je prepolno čudovitih raznolikosti, ki nam nudijo dovolj snovi za razgabljanje ustreznih sklepov.

Razen navedenih je tov. Mirko Zlatnar načel še več vprašanj o našem političnem življenju, ki so nudila bogato snov za razpravo, ki je sledila. V razpravo pa je žal poseglo le kakih 10 delegatov, to je komaj deseti del navzočih. Če so bile besede večine govornikov več ali manj tehtne, so bili govori — po našem mnenju — nekoliko predolgi in preveč splošni. Ker pa je čas tekel, ostali delegatje, ki bi morda tudi radi kaj povedali iz političnega življenja v svojem kraju, niso prišli na vrsto.

Konferenca je med drugim ugotovila, da nekatera naša podjetja še vedno skušajo skrivati notranje rezerve in se na vse načine otresajo izpolnjevanja obveznosti do okrajnega, republiškega in zveznega družbenega plana. Pomoč pri odkrivanju notranjih rezerv posameznih podjetij, je nadvse važna naloga frontovcev. Poglejmo samo primer podjetja »Kreda« v Radovni, kjer je lani le nekaj delavcev ostvarilo pol miljona dobička, medtem ko ostali člani tega kolektiva niso imeli pri tem skoraj nobenih zaslug — pa so bili kljub temu vsi do zadnjega udeleženi pri delitvi dobička, kar z drugimi besedami pomeni razmetavanje denarnih rezerv. Milijonske notranje rezerve se med drugim skrivajo tudi v številnih strehah hiš v Bohinju, ki so krite z deskami namesto z opeko. Če računamo, da je na strehah bohinjskih hiš najmanj 2500 m³ rezanega lesa, pomeni to izgubo najmanj 25 miljonov dinarjev, ker je treba lesene strehe stalno popravljati in menjavati. Spet drugod je opažati nerazumljiva nesoglasja med posameznimi delavskimi sveti in občinskimi odbori ipd. Tako se v Kranjski gori baje še zdaj niso sporazumeli glede lastništva kinematografa. Čeprav so taka in podobna vprašanja predvsem gospodarskega značaja, ima njih pravilno reševanje tudi velik političen pomen iz že zgoraj omenjenih razlogov.

Na konferenci so med drugim razpravljali tudi o nezadostni pomoči Fronte ostalim družbenim organizacijam in o drugih perečih vprašanjih, ki zahtevajo postopne rešitve. Imamo dolgo vrsto krajev, ki se še do danes niso na primeren način oddolžili žrtvam fašističnega nasilja, kaj šele, da bi tem žrtvam postavili dostojen spomenik.

Ko je konferenca sprejela ustrezne sklepe za reševanje obravnavanih vprašanj, so izvolili še delegate za zvezni kongres LFJ, ki bo ta mesec v Beogradu. Izvoljeni so Mara Baš, Viktor Brun, Franc Dijak, Jakob Eržen, Albin Jenstrle, Ivan Korošec in Tone Toman.

Pred zaključkom so navzoči poslali še pozdravno pismo tovarišu Mihi Marinku, v katerem mu med drugim čestitajo k izvolitvi za prvega predsednika Izvršnega sveta LRS.

V februarju — V VSAKO GORENJSKO HIŠO NAŠ LIST!

Uredništvo pripravlja za vse stare in nove naročnike, ki bodo poravnali naročnino za vse leto naprej,

velika nagradna žrebanje

Vsi, ki bodo zbrali več kot 5 novih naročnikov, bodo razen redne provizije (od 40 do 50 dinarjev za vsakega novega naročnika) udeleženi tudi v posebnem nagradnem žrebanju, ki bo določilo nad 30 vrednih, praktičnih dobitkov. Tisti, ki bo zbral največ novih naročnikov, bo poleg provizije dobil še kvalitetno blago za moško suknjo.

Naslove novih naročnikov javljajte na uredništvo vsak teden posebej do srede, da bomo novim naročnikom že lahko dostavili naslednjo številko. V prihodnji številki bomo poročali o prvih uspehih te akcije, hkrati pa bomo objavili natančnejše podatke o nagradnem žrebanju.

MESEC „GLASU GORENJSKE"

Slava velikemu geniju!

SLOVENSKA KNJIGA

Prav res je: „če beremo knjige, se pogovarjamo z najboljšimi ljudmi preteklih dob"... Znani, že tisočkrat ponovljeni izrek francoskega modreca velja neomajno; res je, poslanstvo knjige je tudi ohranitev izročila in in sporočilo preteklih dragotin. Toda neločljivo spojen s tem poslanstvom je oni drugi, nemirnejši, temu ravno protivni smoter: rušenje. Rušiti vse, kar je starega in preživelega, da bi le novo, ki se poraja slednji dan, našlo svoje mesto. Ta potislovna dvojnost: **ohranjevati in rušiti** — to daje knjigi pravo, najsvetejšo lepoto in vrednost v življenju človeške skupnosti. Zakaj če ne bi večno nemirni puntar in rovač — človeški duh — neprestano izpodkopaval tistega, kar je dan prej zgradil: kako bi bilo življenje pusto, jalovo in nečloveško. Edino v večnih mavričnih menjavah življenja — posameznikovega ali družbe — je možen napredek, in edino v tem tostranskem napredku more — če sploh v čem — najti sodobni človek smisel svojega obstoja.

Lepo, dostojno in dostojanstveno je, da smo razglasili smrtni dan največjega slovenskega genija — **književnega** ustvarjalca — za narodni kulturni praznik. Lepo in prav je, da slavimo dneve krog tega dne kot teden slovenske kulture, posebej kot **teden slovenske knjige.** Zakaj mogli bi si zamisliti kulturo nekega naroda, ki nima slikarstva, ki nima gledališča — toda ne moremo si niti v fantaziji predstavljati kulturnega naroda brez knjige.

Letos obhajamo ta teden drugače kakor prejšnja leta. Teden knjige v letu 1953 ni zamišljen kot patriotična manifestacija zvonkih gesel, temveč kot čas dejavne, neposredne agitacije, skoraj bi dejal trgovske propagande za slovensko knjigo. To je potrebno. Prva leta po vojni je doživljal naš knjižni trg silno konjunkturo: knjig ni bilo mnogo, bile so nenavadno poceni — vsaj v primeri z drugimi potrošnimi predmeti — ljudje so jih iskali. V promet je šlo prav vse — in če pogledamo rezultate te „konjunkture" (ki je bila v veliki meri umetno ustvarjena, s subvencioniranjem tiskarstva in založništva, z nasilnim in često nesmotrnim podpiranjem knjižničarstva), tedaj moramo priznati, da ti rezultati niso v vsem in vsekdar razveseljivi. Ekonomsko pravilo, da konjunktura zmanjšuje kvaliteto produktov — velja tudi za „duhovno" industrijo.

Pred dobrim letom se je slovensko knjigarništvo preorientiralo v komercialno poslovanje. Posledica? Kriza knjige. Zakaj? Knjige so drage, življenjski stroški pa tako visoki, da si ljudje le stežka odtrgajo zanje denar. V promet gre le malo. In kakšni so zdaj rezultati tega novega položaja? Zopet nerazveseljivi. Založbe si skušajo pomagati s prevajanjem cenene, lahko prebavljive literature (kar samo po sebi ne bi bilo napak, ker je tudi to potrebno), toda izvirna slovenska knjiga ne more zadihati, ker jo duši bodisi plaža s svojo mikavnostjo, bodisi resna prevodna literatura s svojo kvaliteto. Razumljivo — iz književnosti vseh ostalih narodov na svetu lahko izbiramo za prevode najboljše in temu najboljšemu slovenski pisatelji kvalitetno niso kos.

Kakšna naj bi torej bila ta vztrajna, ne le teden dni trajajoča agitacija za knjigo? — Predvsem je treba pridobiti množično bralstvo; ljudem je treba — ne s suhoparnim prigovarjanjem, temveč z mikavnejšimi pedagoškimi in propagandnimi sredstvi — vzbuditi spet veselje, več: potrebo do knjige. Ljudem je treba tudi povedati, kar so nemara pozabili: da knjiga v primeri z drugimi dobrinami tudi zdaj, ko se je znatno podražila, še vedno ni draga, nasprotno. Treba je po drugi strani vendarle doseči, da se tudi tržne cene knjigam zopet znižajo: v ta namen je treba množično organizirati pravcati demokratični pritisk na tiste, ki določajo in ustvarjajo cene papirju in tiskarskim storitvam, a treba je tudi z neposrednimi gospodarskimi ukrepi doprinesti svoje: večja podjetja bi lahko subvencionirala založbe, a tudi tehnično pomagala tiskarnam, papirnicam in knjigoveznicam, da pocenijo proizvodne stroške z nabavo boljše opreme, ureditvijo delovnih prostorov itd. — Ta akcija (kot rečeno: ne samo v tem tednu, ampak stalno) mora zajeti vse naše prosvetne in kulturne ljudi: učitelje, profesorje, vzgojitelje, novinarje, knjigarje in knjižničarje — pa končno tudi pisatelje same.

K letu osorej bomo znova pregledávali račune, da vidimo je li saldo slovenski kulturi in napredku v korist ali v škodo.

Herbert Grün

Zunanjepolitični komentar

Nova nevarnost?

Nov Čangkajškov pohod? - Izjava Anthonyja Edena - Negodovanje Indije

V pričakovanju radovednega sveta kam bo krenila ameriška politika pod novim kormarjem, je kljub vsej pripravljenosti vendarle nekako nepričakovano udarila novica o preklicu neutralnosti otoka Formoze. Sicer je bilo že preje slišati iz ust raznih Taftov in Fullbrightov, da bo prišlo do odpoklica VII. ameriške flote iz formoškega vodovja, vendar pa to še ni bilo potrjeno; in ko je zastopnik za tisk ministrstva za zunanje zadeve ZDA McDermott naznanil, sam predsednik pa v kongresu oznanil gotovo dejstvo, se je šele utrgal na svetovno javnost plaz komentarjev, ki so sila raznovrstni, vsem pa je skupno to, da poudarjajo izreden politični pomen odločitve. Zakaj pravzaprav gre?

27. junija 1950, dva dni po izbruhu korejske vojne, je poslal predsednik Truman omenjeno ladjevje v območje Formoze, da bi tam onemogočil vsako vojaško akcijo in tako lokaliziral korejski konflikt. Onemogočil je tako Maocetungov napad na Formozo kot tudi akcije Čangkajšekovih sil z otoka. Sedaj pa, ko vsi čutijo, da je že vendar treba priti do neke odločitve o usodi Koje, izgleda, da je zmagala tista struja v ameriški republikanski stranki, ki trdi, da bi bilo treba poostriti pritisk na Kitajsko in v boju proti njej uporabiti čim več azijskih domačinov, predvsem torej čete kitajskega »nacionalista« Čangkajšeka.

Ni naključje, da so v Ameriki v času po nastopu novega predsednika s korumpiranim režimom na Formozi spet oživele stare vezi, — prav tiste, ki nas spominjajo na tako imenovani »China Lobby«, na čas, ko so se nekateri profitarski krogi v ZDA posluževali svojih kitajskih pajdašev, da bi na nepošten način prigoljufali ogromne zneske, katere je ameriška vlada namenila krepitvi kitajske obrambne moči proti skupnemu japonskemu sovražniku. Ni se čuditi, da je prispel v ZDA načelnik štaba Čangkajškove mornarice admiral Mačičuang in da bo diktatorjev sin, general Čiangčingkuo, še ta mesec tudi že v Ameriki. Že se govori in piše, da je pričakovati celo ameriške vojaške pomoči trinogu s Formoze.

Ves svet se je vznemiril. Ameriška javnost se sprašuje, ali bo Eisenhower Sovjetsko zvezo zastrašil ali razdražil.

V odgovoru na to vprašanje temeljijo tudi različna stališča, ki jih zavzemajo do predsednikove odločitve. Vendar pa je vprašanje dosti globlje. Tega se zavedajo na Zahodu zlasti Angleži, katerim ni samo za koristi, ki jih imajo od trgovine s Pekingom. Odtod tudi dolgotrajen nesporazum med ZDA in Veliko Britanijo o politiki na Daljnem vzhodu, ki se tudi tokrat ni pokazal samo v izjavi britanskega zunanjega ministra Edena v spodnji zbornici o »zaskrbljenosti zaradi te odločitve, ki bi utegnila imeti neprijetne politične posledice, ne da bi jih odtehtale politične prednosti«. Pokazal se je tudi v sila hladnem sprejemu ameriških funkcionarjev Dullesa in Stassena.

Anthony Eden

Videti je, da nihče bolje ne razume vse usodnosti deneutralizacije Formoze, kakor ravno Indija. Že ves čas si je prizadevala, omiliti politično osamljenost nove Kitajske in jo s tem odtegniti popolnemu sovjetskemu gospostvu. Rusija je vlekla spretne protipoteze: Kitajsko je vedla v okupacijo Tibeta, potrebno je bilo vmešavanje v korejsko vojno. Kratkovidna ameriška politika je pod vplivom domačih reakcionarnih sil samo koristila sovjetski zvezi in tirala Kitajsko bolj in bolj v ruski objem. Ali ni to pot napravila slično napako?

Občni zbori KZ še trajajo

Za večjo proizvodnost in smotrnejše gospodarjenje

Še vedno prejemamo poročila o poteku občnih zborov v posameznih kmetijskih zadrugah kranjskega okraja. Skoraj povsod vlada živo zanimanje za njihovo delo. V razpravah o novih pravilnikih, ki jih zadruge sprejemajo, se porajajo neštete dobre misli o načinu dela v zadrugah v prihodnje, delovni programi pa kažejo, da ima večina zadružnikov trdno voljo, doseči boljšo proizvodnost in smotrnejšo gospodarjenje. Zlasti je omeniti povečano zanimanje za delo zadružnih odsekov, kakor živinorejskih, sadjarskih, strojnih itd. Tudi ne smemo prezreti dejstva, da so se številne zadruge zelo osamosvojile in rešujejo posamezne probleme tako, kot najbolje ustreza njihovim lastnim posebnostim. Naj navedemo nekaj podatkov v korist gornjih trditev.

V **Podbrezjah** pri Naklem so 20 odstokov dobička, ki je namenjen razdelitvi, vložili v sklad za gradnjo zadružnega doma. Po novem pravilniku osnovni deleži članov ne bodo več enaki za vse člane, kakor so bili doslej. Tisti, ki imajo več zemlje, bodo vložili večji delež, ki je lahko tudi desetkraten. To bo zagotovilo množičnost zadružnega članstva, čigar velik del — manjši kmetje in tisti brez zemlje — je imel prej do zadruge enake obveznosti, čeprav mu je dejansko manj koristila. Mislimo, da je tako diferenciranje deležev povsem umestno. Podobna pravila so bila sprejeta v več krajih — tudi v Kranju.

Prav dobri so bili občni zbori v **Sorici** in v Šenčurju. Čeprav je Sorica oddaljena od okrajnega središča, so njeni zadružniki dokazali, da so morda od vseh najsposobnejši, samostojno voditi svoje gospodarstvo in reševati svoja vprašanja. Na občnem zboru so dobiček — nad dva in pol milijona dinarjev — namenili v glavnem dograditvi svojega doma. Menijo se tudi o tem, da bi ustanovili sirarski odsek in pospeševali turizem.

Šenčur je eden od redkih krajev, kjer so zadružni pospeševalni odseki tudi dejansko delovali. Tako je lahko delovodja vsakega odseka tudi imel kaj poročati na občnem zboru. Zato se ni čuditi, da je bil tako dobro obiskan, da so bili na zboru domala vsi člani KZ.

Zadruga je na trdnih gospodarskih osnovah, saj je samo v drugem polletju lanskega leta ostvarila dobiček, ki znaša

(Nadaljevanje na sedmi strani)

Tržiška konferenca komunistov

V torek so se v Tržiču zbrali delegati, ki jih je izbralo 16 osnovnih organizacij Zveze komunistov, da na svoji redni letni konferenci pregledajo svoje dosedanje delo in se na osnovi poročila Mestnega občinskega komiteja in sklepov VI. kongresa ZKJ dogovorijo o delu tržiških organizacij komunistov za prihodnje leto.

Izčrpni referat tov. Lovra Cerarja je v prvem delu obravnaval našo zunanjo in notranjo politiko, sklepe zagrebškega kongresa, pomen preimenovanja KPJ in vprašanje cerkve in vere. Nato se je zadržal pri delu komunistov v gospodarski in politični dejavnosti v tržiški občini in končno pri delu partijske organizacije — zdaj Zveze komunistov — same.

V plodni debati je sodelovalo osemnajst tovarišev, med njimi tudi sekretar Okrajnega komiteja ZK tov. Franc Popit. Tako referat kakor tudi razprava sta predvsem ugotovila premajhno sodelovanje komunistov v javnem življenju, premajhno skrb za sprejemanje novih članov v ZK in nezadostno ideološko-vzgojno delo. Temu ustrezni so bili tudi sklepi konference, ki kot glavne naloge sprejemajo: skrb ZK za OF oz. Socialistično zvezo delovnega ljudstva, ki naj bo odslej središče vsega političnega dogajanja v občini; dolžnost aktivnega dela med množicami; borbo za poglabljanje socialistične demokracije; skrb za to, da se bodo komunisti učili in bogatili svoje ideološko znanje; skrb za moralno-politični lik komunista itd.

V novi Mestni občinski komite ZK so bili izvoljeni tovariši Lovro Cerar, Peter Uzar, Marija Mežkova, Milan Tribušon, Milan Ogris, Tone Podgoršek, Andrej Kramar, Franc Fojkar in Jože Benedičič.

Ob dogodkih v zminški zadrugi

Kako preprečiti primanjkljaje

Skrb za poštene, izkušene uslužbence — redna kontrola — ažurnost knjigovodstva — uvedba kavcije

V naših kmetijskih zadrugah so primanjkljaji zadnje čase vedno bolj pogosti. Ker le-ti delajo škodo našemu celokupnemu gospodarstvu, bi bil čas, da v vseh zadrugah pri sestavi zadružnih pravil upoštevajo tudi vprašanje primanjkljajev, seveda, če imajo lastne trgovske poslovalnice.

Lani je izšla v 10. do 12. številki Ljudskega pravnika zanimiva razprava, ki bi zadružnikom v dobršni meri pomagala preprečiti primanjkljaje v svojih poslovalnicah. Razprava opozarja na preventivne mere, na redne kontrole, na ažurnost knjigovodstva in na kavcijo, ki naj bi jo položili upravniki oziroma uslužbenci poslovalnic ob vstopu v službo.

Pred primanjkljaji se zadruge delno zaščitijo že, če namestijo res poštene in zrele uslužbence z večletno prakso. Da so doslej nastavljale kot poslovodje mlade in neizkušene ljudi in celo ljudi, ki so pravkar odsedeli kazen zaradi primanjkljaja v neki drugi zadrugi, je bilo do neke mere razumljivo vsled pomanjkanja kadra. Sedaj, ko je sposobnih in poštenih trgovskih pomočnikov dovolj, izbira zanesljivih uslužbencev ne more in ne sme biti več problem.

Ob nastavitvi novega poslovodje naj člani zadružnega upravnega in nadzornega odbora pomagajo pri sestavi res točne inventure in pazijo na pravilen in točen popis. Izgovor, da za tako delo niso sposobni, je neumesten, saj za inventariziranje ni potrebno nobeno posebno znanje. Gre le za pravilno tehtanje, merjenje in štetje prodajnega blaga.

Knjigovodstvo mora biti vedno ažurno, kajti le tako je mogoče redno kontrolirati finančno stanje zadruge. Ob sestavi inventur bi moralo prav knjigovodstvo takoj izkazati viške ali primanjkljaje. Nasploh pa naj bi bilo knjigovodstvo reden pokazatelj uspehov in neuspehov v zadružnih poslovalnicah.

In kdo odgovarja za primanjkljaje? Odgovor je enostaven: tisti, ki jih je povzročil. Vprašanje pa je, če ima tisti, ki jih je povzročil, sredstva, da jih bo kril. V švici n. pr. prodajno osebje priznava brezpogojno odgovornost za vsak primanjkljaj, če ne gre za krivdo upravnih organov ali za krivdo — višjo silo. Uslužbenci položе ob vstopu v službo kavcijo v obliki denarja, poroštvenih izjav itd. Zavežejo se, da bodo krili primanjkljaj na prvi poziv ali pa dopustili, da se jim odračuna pri plači ali kavciji. Dobro bi bilo, če bi si tudi v naših zadrugah kaj podobnega umislili. Za primanjkljaje naj bi odgovarjalo vse prodajno osebje in sicer po višini prejemkov, odnosno po naravi posla, ki ga opravljajo. Tako bi uslužbenci drug drugega kontrolirali in bi upravičeno ugovarjali, če bi hotel upravni odbor nastaviti človeka dvomljive poštenosti. Vsekakor je že čas, da rešijo naši zadružniki vprašanje primanjkljajev, pri čemer naj bi jim, v kolikor je le mogoče, pomagali višji zadružni organi.

Zminjška zadruga je odličen primer, kam pripelje samovolja in nepoštenost poslovodje in knjigovodje, če ju zadružno vodstvo pri delu ne kontrolira.

Že lani sredi avgusta je revizija ugotovila v tej zadrugi 253.000.— din primanjkljaja, ki bi bil nedvomno višji, če bi bilo knjigovodstvo ažurno. Revizija je namreč ugotovila, da precej blaga, ki ga je zadruga kupila in že prodala, še ni bilo vknjiženega. Za primanjkljaj sta prevzela vso odgovornost poslovodkinja Antonija Kumer, bivša trgovka, in njen mož Janez. Izjavila sta upravnemu odboru, da bo jamčil za kritje primanjkljaja Kumrov oče, ki ima v Zmincu precejšnje premoženje. Jamstvo sta kar sama podpisala v očetovem imenu. Upravni odbor si namreč ni vzel toliko časa, da bi stopil v stik s porokom Janezom Kumrom. Razumljivo, da Kumrova zaradi malomarnosti upravnega odbora tudi po ugotovitvi primanjkljaja ni spremenila poslovanja. V poslovalnici je bil še dalje velik nered, Kumrova se ni držala nobenih navodil in predpisov. Na stotine dolžnikov je imela, ki niso imeli pri zadrugi nobenega dobroimetja, saj ji niso dobavljali ne lesa, ne česa drugega. Tako je denar ležal mrtev, medtem ko se je zadruga dušila v finančnih težavah. Kumrova, ki je opravljala do 1. junija tudi blagajniške posle, je večkrat izplačala denar, ki ga v blagajniško knjigo ni vknjižila. Niti revizija ni mogla ugotoviti, komu je izplačala 15 tisoč dinarjev akontacije za les. Dovolila pa si je še več: predsednik KZ France Jamnik je sklenil z zadrugo pogodbo, da ji bo dobavil 40 prm hlodovine na panju po 1.200.— din. Jamnik je dobavil celo 70 prm hlodovine in 10 prm jamskega lesa. Les je posekala, spravila in razžagala kmetijska zadruga, razen 10 prm hlodovine in jamskega lesa, kar je posekal in spravil sam Jamnik. Kumrova je dobavnico spremenila in Jamniku izplačala, kakor da bi dobavil zadrugi 51,385 prm desk po 5.950.— din. Resda pri tem ni priračunala režijskih stroškov, samovoljno pa je spremenila jamski les v deske, čeprav se le-tega nikoli ne žaga. Kumrova se je opravičevala, češ, da je to storila zato, ker je Jamnik lepo skrbel za zadrugo. Njen izgovor ni opravičljiv, kajti tako obračunavanje škodi zadružnemu gospodarstvu. Če bi bil Jamnik poštenjak in bi res skrbel za napredek svoje zadruge, bi tega nikakor ne dopustil!

Malomarna je bila tudi knjigovodkinja Terezija Ziherl. Zaradi zaostankov v knjigovodstvu finančno stanje zadruge ni bilo nikoli jasno. V njenem poslovanju je kar mrgolelo večjih in manjših napak, tako da so imeli revizorji ogromno dela, preden so uredili knjigovodstvo.

Zaradi omenjenih prekrškov je Okrajno sodišče v Kranju obsodilo Antonijo Kumer na 13 mesecev, njenega moža na 2 meseca in Ziherlovo na 3 mesece zapora, Jamnika pa je oprostilo. Kazni so vsekakor prenizke in ne bodo vzgojno vplivale na druge malomarne in nepoštene uslužbence kmetijskih poslovalnic. Nerazumljivo je tudi stališče sodišča do Jamnika, saj je ta vendar vedel za nepravilen obračun in vendar ni ničesar ukrenil. Javno tožilstvo bo po vsej verjetnosti vložilo pritožbo zaradi prenizkih kazni in zaradi oprostitve Jamnika.

Sestava, revizija in prepis volilnih imenikov

Pred nedavnim je Zvezni izvršni svet izdal odlok o reviziji in prepisovanju volilnih imenikov ter sestavi novih volilnih imenikov za volitve poslancev v zbor proizvajalcev. Ta odlok je bil izdan z namenom, da se izvrše tudi formalne priprave za volitve v Zvezno in republiške ljudske skupščine.

Odlok nalaga vsem gospodarskim podjetjem, kmetijskim zadrugam in proizvajalnim zavodom dolžnost, da sestavijo volilne imenike, na osnovi katerih bodo volili svoje poslance v zbor proizvajalcev. Upravni odbori morajo najkasneje do 10. februarja imenovati 3 člansko komisijo, ki bo začela takoj zbirati in urejati podatke o uslužbencih, delavcih in članih zadrug. V zadrugah je treba zbrati podatke tudi za družinske člane, ki osebno niso člani zadruge, imajo pa splošno volilno pravico. Izvzeti so tisti družinski člani, ki so zaposleni izven zadruge.

Ljudski odbori morajo najkasneje do 5. februarja imenovati komisije, ki bodo revidirale in prepisale volilne imenike. V volilne imenike morajo vnesti vse spremembe, ki so doslej nastale. To se pravi, da morajo izbrisati volivce, ki so umrli, izgubili volilno pravico ali pa se za stalno odselili v drug kraj. Z druge strani pa je treba vpisati vse one, ki bodo do 15. maja 1953 dopolnili 18. leto, vse tiste, ki so se za stalno priselili na področje občine, ponovno pridobili volilno pravico in aktivne vojaške osebe, ki žive stalno na področju občine. Revizija mora biti končana do 15. marca. Okrajni ljudski odbori bodo imenovali posebno komisijo, ki bo dajala pojasnila in informacije v nejasnih primerih.

Dolžnost vseh prizadetih državljanov je, da se pravočasno javijo komisijam in jim tako olajšajo delo, obenem pa pripomorejo, da bodo komisije vnesle res vse spremembe. Tako se bodo izognili vsem nevšečnostim ob prihodnjih volitvah.

Laž ima kratke noge

Zastopnik protiljudskega klera:
»O, vsemogočni, mi nismo krivi...«

(Iz »Totega lista«)

Zadružniki v Kranju so sprejeli dober delovni program

Preteklo nedeljo je bila v Kranju skupščina Splošne kmetijske zadruge, ki že dolj časa slovi kot ena najmočnejših na Gorenjskem. Navajamo nekaj podatkov o njenem delu v preteklem letu in o sklepih, ki so jih zadružniki sprejeli na občnem zboru.

Živinorejski odsek je organiziral dve postaji za umetno osemenjevanje krav. S tem so odpravili vso jalovost pri živini, razen tega pa z gotovostjo lahko računajo, da bodo imeli dober in močan zarod. Odločne korake je podvzela zadruga proti živinski tuberkulozi, ki je v Kranju huda nevarnost. Po dosedanjih podatkih je okuženih preko 100 krav ali 28 odstotkov vseh dvorcev.

V preteklem letu se je močno okrepil **strojni** odsek. Nabavili so več strojev in ustanovili delavnico za popravila strojev. Takšne delavnice ni bilo doslej v vsej okolici. Delavnica tudi predeluje domači lan in izdeluje platno za komate, mlatilnice in plahte za konje in vozove. **Sadjarski** odsek je nabavil dve motorni škropilnici in ustanovil drevesnico z zmogljivostjo 20.000 sadik. Prve sadike bodo prihodnje leto že na trgu.

Na zboru so sklenili, da bodo celotni lanski dobiček — 12 milijonov dinarjev — porazdelili na posamezne sklade pri zadrugi in tako koristili dvigu kmetijstva. Sploh ves delovni program kaže, da so se posvetili temu cilju. Odstranili bodo bike in povsem vpeljali umetno osemenjevanje in rodovniško in mlečno kontrolo. Nabavili bodo mladilnico, elektromotorje, traktor z vsemi priključki in trosilnice za umetna gnojila. Strojne lope bodo gradili v Stražišču, Čirčičah, na Struževem in Klancu. Na vrtnariji bodo uredili cvetličnjak, laboratorijsko preiskovali zemljo, dogradili zadružni dom na Primskovem — gradili strojne postaje itd. itd.

Turška parlamentarna delegacija na Gorenjskem

Del turške parlamentarne delegacije, ki je že več dni na obisku v naši domovini, je v torek obiskala Kranj, medtem ko je bil njen drugi del v Mariboru. Turški parlamentarci so si ogledovali tovarni Tiskanino in Iskro. V pogovorih s člani naših delovnih kolektivov so večkrat izrazili priznanje kvalitetnim izdelkom, ki bodo v kratkem odpremljeni turškim naročnikom. Nato so se gostje odpeljali na Bled, med potjo pa so si ogledali hidrocentralo Moste.

Gospodarske novice iz vse domovine

GRADI SE KOMBINAT KROMOVIH SPOJIN

V vasi Jegulovci pri Tetovu v Makedoniji so pred kratkim začeli graditi kombinat kromovih spojin. Prvi del kombinata bo predvidoma začel obratovati že drugo leto in bo dajal za začetek 5000 ton natrijevega bikarbonata in 9000 ton kromove kisline.

VELIK USPEH NAŠE VOJNE INDUSTRIJE

V naši vojni industriji so izdelali prvo domače reakcijsko letalo, ki ga poganja curek razžarjenih plinov iz turbine. Naš prvenec, delo domačega konstruktorja Belšina je že uspešno prestal preizkušnjo in dokazal veliko sposobnost in napredek naše proizvodnje.

KOKSARNA V LUKAVCU MOČNO POVEČALA PROIZVODNJO

V Lukavcu, Bosna, je v pogonu naša prva velika koksarna. Doslej so dnevno proizvajali 400 ton koksa, te dni pa so spustili v pogon 40 novih peči, s čimer so dvignili proizvodnjo na več kot 700 ton koksa dnevno.

IZDELALI SO ELEKTRIČNI KIRURŠKI NOŽ

Radijsko-rentgenski zavod v Nišu je med nove proizvode uvrstil tudi električni kirurški nož, ki ga pri nas doslej še niso izdelovali. Prvi vzorec tega aparata je napravljen v glavnem iz domačega materiala in ga že praktično preizkušajo v niški bolnici. Z njim so že operirali pnevmatelizo, plastiko, želodec in raka na prsih.

NOVA TOVARNA MAGNEZITNE OPEKE

Naša država je med redkimi z magnezitsko rudo bogatimi deželami. To izvažamo, uvažamo pa njeno opeko. Samo za eno opeko izdamo en dolar. Za oblogo ene Martinove peči pa potrebujemo približno 120 ton takšne opeke. Zato bo velika osamosvojitev, ko bo začela obratovati nova tovarna magnezitne opeke, ki jo grade v Rankovičevem v Srbiji.

„TITAN" POTREBUJE VSAJ DVESTO MILIJONOV ZA NUJNE INVESTICIJE

Tovarna „Titan" v Kamniku ima za tekoče leto vrsto zahtevnih nalog. Že leta 1947 je začela graditi veliko temperno livarno, ki bo zaradi objektivnih in subjektivnih vzrokov začela šele lani obratovati.

Za dograditev temperne livarne bo nujno nabaviti različne stroje in opremo na domačem trgu in v inozemstvu. V inozemstvu so doslej nabavili le eno temperno peč. Gradila jo je neka avstrijska tvrdka, ki je šla v konkurz še preden je začela peč služili svojemu namenu. Zaradi slabe konstrukcije pa je sploh niso mogli uporabiti, zato jo sedaj pod vodstvom domačih strokovnjakov preurejajo. Za merjenje temperatur v tej peči potrebujejo iz inozemstva različne merilne intstrumente, dalje naprave za izločanje žvepla iz generatorskega plina, naprave za sušenje zaščitnega plina in vrsto drugih aparatov.

Da bi bilo delo v podjetju popolnoma mehanizirano, morajo nabaviti oblikovalne stroje, različne drobne naprave in električne peči za pocinkavanje.

Za vso to opremo in stroje pa podjetje lani ni prejelo zadostnih investicijskih kreditov. Zato tudi ni moglo dokončati nove cinkarne in sanitarnih naprav, ki bodo tedaj, ko bo začela tovarna obratovati, neobhodno potrebne.

Za povečanje proizvodnje v temperni in sivi litini je nujno misliti na razširitev vseh predelovalnih obratov, n. pr. oddelka za obdelavo fitinkov in drugih odlitkov v finalne proizvode, oddelka za kuhinjske potrebščine, za ključavnice, galvanizacijo in orodjarno. Po vseh teh izdelkih je v Jugoslaviji ogromno povpraševanje. Država je potrošila doslej že precej deviz, da je ustvarila primanjkljaj domače proizvodnje.

Z izpopolnitvijo že obstoječih naprav in z dovršitvijo nove temperne livarne bo precej možnosti za izvažanje teh artiklov, saj so inozemski kupci že povpraševali po njih.

„Titan" bi potreboval za nujne investicije vsaj 200 milijonov dinarjev. Po družbenem planu pa je predvideno za vse to in za gradbena dela pri cinkarni le 40 milijonov. Investicij podjetje ne bo moglo izvršiti brez zadostnih kreditov, čeprav so dani zadostni ekonomski pogoji za to in je gospodarski račun zagotovljen.

Pri razdelitvi investicijskih kreditov za letošnje leto bi bilo upravičeno želeti, da dobi „Titan" ustrezne kredite za nakup potrebnih strojev in dograditev svojih objektov.

Delavski svet „Plamena" je zasedal

25 milijonov za izpopolnitev strojnega parka in gradnje novih objektov

Na zadnjem svojem zasedanju so člani delavskega sveta v »Plamenu« v Kropi priznali, da se lani niso v samoupravljanju najboije znašli. Niso si n. pr. nabavili nobenega novega stroja, pač pa so precejšnje zneske investirali v različne prezidave in vendar ne toliko, kolikor bi lahko in kolikor bi bilo potrebno.

Pomenili so se tudi o delu in disciplini in prišli do zaključka, da je nedisciplinirnosti delno kriva zakoreninjena familijarnost v podjetju in to, da niso nedisciplinirancev strožje kaznovali.

Pohvalno pa so se izrazili o uspehih v proizvodnji. Med letom povečani proizvodni plan so presegli za več kot 13 odstotkov, čeprav so imeli pri tem ovire, ki niso nastale v samem podjetju. Pomenili so se še o proizvodih, ki jih bo treba več ali manj opustiti, n. pr. žeblje za gojzarje, zidne kljuke itd. Namesto tega so vpeljali proizvodnjo smučarskih stremen in kandahar vezi, izdelovali pa bodo tudi drsalke.

V internem planu, ki so ga ta dan sprejeli, so predvideli 25 milijonov za izpopolnitev strojnega parka, za gradnjo tovarniških objektov in za tovarniško stanovanjsko hišo.

Od problemov v tovarni je delavski svet prišel k problemu okolice. Od upravnega odbora je zahteval, naj posreduje, da bo most v Podnartu, ki je že pol leta pokvarjen, popravljen. Z zanimanjem so vsi poslušali načrt okrajnega ljudskega odbora, ki navaja tudi obveznosti »Plamena«. S posebnim zadovoljstvom so vzeli na znanje sklep o graditvi osemrazredne šole v Lipnici. Pretresali so še vprašanje železnice, ki naj bi stekla iz Podnarta skozi lipniško dolino v Bohinj. »Mi bi, če treba, po »šihtu« zastonj naredili »šraube« in kladvica,« so dejali.

Tovarne v Mengšu gradijo

Že lani sta začeli tovarni »Lek« in »Jugofilc« v Mengšu z gradnjo novih tovarniških poslopij, ki bodo močno povečala in izboljšala proizvodnjo. V »Leku« zdaj dokončujejo mnoge notranje objekte, med drugim tudi lastno mehanično delavnico, katere do zdaj niso imeli, čeprav jim je bila nujno potrebna. »Jugofilc« je že spravil pod streho novo tovarniško poslopje s pisarnami. Doslej je delal v nehigienčnih in tesnih starih prostorih, ki so v mnogem ovirali pravilen razvoj podjetja. Z novimi prostori, kamor bodo kmalu preselili stroje in jih izpopolnili z novimi, na katere še čakajo, pa se bo delo tudi v tem podjetju močno razmahnilo. Ne razumemo pa, zakaj ne selijo pisarn, saj bi te prostore lahko oddali za stanovanja.

Podbrežani v jeseniški železarni

Urednik jeseniškega »Železarja« se je 28. januarja glasno začudil veliki gruči Podbrežanov, ki jo je srečal sredi dopoldneva v tovarniških prostorih. Le kaj bi moglo v neznatnem kraju s pretežno kmečkim prebivalstvom vzbuditi toliko zanimanje za težko industrijo?

Večina Podbrežanov se je do nedavnega trdo preživljala na domači zemlji. Še pred 30 leti bi na prste prešteli vse, ki so odšli drugam po zaslužek. Toda sedaj je drugače. Že pred zoro odmevajo trdi koraki delavcev po poteh, ki vodijo iz Podbrezij v Kranj, Tržič, na Jesenice. Več kot sto jih odide sleherno jutro v tovarne.

Prav iz skrbi, kako in kaj delajo njihovi svojci, je vzklila med članicami AFŽ želja, da bi spoznale jeseniško železarno. 88 žena se je odpeljalo v mrzlem zimskem jutru proti Jesenicam. Prijazen sprejem v tovarniški direkciji jih je veselo presenetil. Z vodniki vred so odšle v štirih skupinah po ogromnih tovarniških prostorih. Vsaka skupina si je od blizu pogledala orjaške plavže, martinove peči. V obratih, ki so razvrščeni okoli osrednjih, so se čudile žareči žici, ki se tanjša od stroja do stroja, opazovale pločevino, ki se zvija v cevi, poslušale oglušujoči ropot v žebljarni, občutile vročino in zadušljiv zrak, povsod pa strmele nad ogromnim tehničnim napredkom in človeško energijo in spretnostjo. Tudi šamotno opekarno so si ogledale.

Po okrepčilu so odšle na Javornik. Če ne bi bilo že pozno, bi še in še občudovale debele, žareče bloke, ki jih mogočni valji vse bolj daljšajo in tanjšajo.

Podbrežanke, ki rade potujejo, trdijo, da bolj zanimive poti doslej še niso podvzele kakor je bila ta na Jesenice. Pravijo pa tudi, da ne bodo več godrnjale, če si bodo njihovi možje ali otroci, ko se vrnejo z dela, privoščili po napornem delu v tovarni uro počitka.

OB OBČNIH ZBORIH SINDIKALNIH PODRUŽNIC

Pokazali so, da se zavedajo svojih nalog in da so jim dorasli

Doslej je bilo v kranjskem okraju že kakih 80 občnih zborov sindikalnih podružnic, ki vse do zadnjega kažejo znaten napredek v sindikalnih organizacijah in izredno intenzivno zanimanje delavcev. Za dokazi ni treba seči daleč, saj je že sama udeležba dovolj zgovorna. Le redek je bil zbor, kjer se ga ne bi udeležili — tudi ob nedeljah! — skoraj vsi do slednjega.

Sindikalne organizacije lomijo ozkost, v kateri so životarile še pred nedavnim. Tudi njih vloga jim ni več nerazumljiva. Poročila kot razprave kažejo da so sidikati postali prvi pomočnik in svetovalec organom delavskega upravljanja, da dojemajo svojo vlogo v revolucionarni preobrazbi.

Strah pred kritiko, četudi konstruktivno, zaradi morebitnih posledic in maščevalnosti kritiziranega, ki »lahko« zlorabi svoj položaj, odstopa svoje mesto dosledni revolucionarnosti in demokratičnosti. To je posledica čedalje globljega dojemanja socialistične demokraciji in pravic, ki jih le-ta daje našemu delavskemu razredu.

Naj omenimo nekaj konkretnih primerov!

V kamnolomu »Kokra« so sindikalisti kritizirali direkcijo v Ljubljani, ker je izdelala tarifni pravilnik brez konsultiranja delovnega kolektiva, ker ne polaga obračuna o svojem poslovanju in jih ne seznanja s stanjem finančnih poslov itd. V tržiški predilnici so protestirali, ker jih odgovorni ne seznanjajo z normami in tarifnimi postavkami. Zlasti globok smisel za demokracijo so pokazali v »Triglavu«. Le-ti so se odločno uprli birokratskemu vsiljevanju administrativnih ukrepov z vrha. Obsodili so neodgovorno in pretenciozno postopanje predsednika republiškega odbora sidikata usnjarske stroke, ki jim je svetoval povsem birokratsko reševanje nekaterih kočljivih vprašanj, kot na primer odvečne delovne sile, in podcenjeval vlogo zdaj delavskega sveta zdaj direktorja. Zahvalili so se mu za takšno pomoč in dejali, da si takih funkcionarjev ne želi, itd. itd.

Toda bilo bi povsem napačno, če bi zaključil, da se je na vseh občnih zborih le kritiziralo. Bilo je predlagano tudi marsikaj konstruktivnega za dvig proizvodnosti, znižanje proizvodnih stroškov, pravilno nagrajevanje itd. Zlasti veliko se je razpravljalo o socialnem zavarovanju, o takozvanem tri in sedemdnevnem bolovanju, o izkoriščanju klimatskega zdravljenja in v zvezi s tem o tehnični zaščiti dela. Povsod se je izrazala želja, zmanjšati število dvomljivih »zdravljenj«, ki gre v breme skupnosti ter izboljšati delovno varnost, ki je v nekaterih podjetjih poglavitni vzrok številnim nesrečam (v podjetju »Projekt« je bilo v enem letu kar 27 nesreč).

Ob razpravi o družbenem planu je bilo veliko pripomb na dosedanji način določanja stopenj akumulacije. Sindikalni zbori so upravičeno zahtevali, da mora biti plan pretresen z vsem kolektivom in ne le v pisarnah. Kaj čudno se sliši, da mnogi delavci še danes ne poznajo obvez podjetja do skupnosti in lastnega plana. Čeprav je naglica zahtevala kršenje demokratičnega postopka pri izdelavi plana, se to v prihodnje ne bo smelo več ponavljati. Delovni kolektiv mora dati pristanek na obveze, ki jih bo sam izvrševal.

Zrelost delavskega razreda je prišla do izraza tudi pri izbiri kandidatov za nova sindikalna vodstva. Brez »priprav« kandidatnih list so bili v vodstva izvoljeni zaslužni tovariši. Delo in odnos do ljudi sta bila merilo, ki je v temejiti diskusiji odločalo o vrednosti predlaganega.

Skratka, zaključek, ki ga moramo narediti ob teh zborih, je vseskozi pozitiven. Sindikalne organizacije razumejo svojo vlogo in naloge, pa so jim tudi dorasle.

Že sedaj mislimo, da bomo pridelali več detelje

Če ne bomo rastlin varovali pred boleznimi in škodljivci, bodo pridelki še naprej majhni. Ne bo dosti zalegla boljša obdelava, gnojenje in skrbnejša nega rastlin, če bomo dopuščali rastlinskim boleznim in škodljivcem nemoten razvoj. V nekaterih krajih kranjskega okraja smo lansko poletje videli deteljišča z velikimi plešami, ki jih je naredila deteljna predenica. V Kokrica je deteljišče, kjer se je predenica tako močno razbohotila, da je lastnik tega kosil le še parazitove ostanke. Vse premalo se zavedamo, koliko škode nam naredijo bolezni in škodljivci. Medtem ko drugod po svetu pridelajo do 80 mtc. deteljnega semena na ha, ne bomo pridelali pri nas niti polovico tega, če bomo dopuščali razširjenje takih rastlinskih zajedalk, kot je predenica. Zatiranju deteljne predenice posvečajo drugod, na primer v sosednji Avstriji, veliko pozornost. Nič manjše brige za zatiranje tega škodljivega parazita bi ne smeli imeti pri nas, posebno na Gorenjskem, kjer je živinoreja ena izmed važnih panog kmetijstva. Predenic je več vrst in vsaka vrsta napada svoje rastline. Največjo škodo delajo predenice na detelji. Ker nima listov, ne more asimilirati, zato se zajeda s sesalnimi bradavicami, ki jih ima na notranji strani nitk, s katerimi ovija in duši rastlino. Od julija do zime naredi do 3000 semen, ki v naslednjem letu ali še isto leto v primerno vlažni in topli zemlji vzkali z nitko, ki išče rastlino, da bi jo preživljala. Ko se ovije okrog rastline, zgubi zvezo z zemljo. Širi se s semenom in ostanki nitk. Seme je kaljivo nad deset let. Po debelini je seme predenice enako semenu detelje, zato ga je od deteljnega težko ločiti. Le s posebnim čistilnikom, ki ga ima samo Semenarna za Slovenijo na Selu, je mogoče izločiti seme predenice. Tamkaj zamešajo med seme železne opilke, ki se primejo hrapave površine predeničnega semena, medtem ko se gladkega deteljnega ne oprimejo. Z železnimi opilki obdana predenična semena pritegnejo magnet, deteljna pa ostanejo, ker so gladka. Tak čistilnik lahko izloči predenico, očisti pa tudi druga plevelna semena. Ker doma deteljnega semena nikdar ne moremo očistiti predenice, se bomo odločili za čiščenje na Selu, pri Radohovi vasi - Dolenjsko. Stroške čiščenja nam bo povrnil zadovoljiv pridelek.

Prejšnja leta so kmetje bolj skrbeli za to, da so sejali očiščeno deteljno seme in deteljo pošiljali na Selo v čiščenje. Ker jim Semenska postaja ni vračala odpadkov, ne pošiljajo semena več čistit, kar pa seveda ni prav. Drugi razlog za to, da kmetje ne pošiljajo čistit deteljnega semena, je mnenje, da se nekaj kg ne izplača pošiljati. To bi bilo do neke mere upravičeno, če bi ne pomislili na to, da je takšnih kmetov več in da imamo zavoljo takega gledanja veliko škodo. Prav bi bilo, če bi se kmetijske zadruge zavzele za to, da bi zbrale od kmetov deteljno seme in ga potem skupno odposlale očistit na Selo. Stroški za posameznega kmeta bi bili znatno nižji, deteljišča bi bila brez plevela, donosi pa, ob primerni oskrbi, znatno večji kakor dosedaj.

Beton iz cementa in žaganja

Ivan Kapus s Posavca pri Podnartu je, kakor sam pravi, že pred 40 leti izdelal beton, pri katerem je zamenjal pesek z žaganjem. Tak cement je baje bolj odporen in teže lomljiv.

Naredite ga pa takole: 15 litrom gašenega apna dodate 100 litrov vode. V to apneno vodo nasujete toliko žaganja, kolikor bi porabili peska. Nato pa vrhu žaganja posujete kakih 8 centimetrov debelo plast peska, da bo pritiskal žaganje pod površino vode. Po 21 dneh pesek odstranite, žaganje pa nekoliko osušite, da bo beton bolj trden. Nato neraztezljivo žaganje (če ga ne bi preparirali, bi proces ne uspel) zmešamo s cementom, dodamo pa lahko tudi malo peska

Kmečki posli še vedno niso zavarovani

V podjetjih, obrtnih ali industrijskih, sklene sleherni delavec delovno pogodbo, ki reguliira delovne odnose in zagotovi delavcu, umskemu ali fizičnemu, neke pravice.

Kako pa je s kmečkimi posli? Ali so se ti doslej dovolj pobrigali, da bi sklenili s svojimi gospodarji oziroma delodajalci delovne pogodbe?

Dokler je posel zdrav, vprašanje delovne pogodbe ni važno. Šele med boleznijo nastanejo komplikacije. Marsikateri gospodar, ki ni sklenil s svojim poslom delovne pogodbe in je brez socialnega čuta, ne bo povrnil stroškov zdravljenja. Če pa je že posel pripravljen sam nositi stroške, je zopet vprašanje, ali ga bo gospodar kot rekonvalescenta vzel še v službo ali ne. Pred nedavnim je n. pr. v Šenčurju neki okrevanec ostal zaradi gospodarjeve nečlovečnosti brez kruha.

Drugo, morda še kočljivejše pa je vprašanje pokojnine. Od česa naj bi se ti ljudje, ki trošijo svoje moči pri kmetu, na starost preživljali? Mar zaslužijo res samo neznatno socialno podporo namesto pokojnine?

Več kot razumljivo je, da gospodarji ne bodo silili svojih poslov k sklepanju delovnih pogodb, zato bi bilo dobro, da bi se za posle zavzeli Sveti za ljudsko zdravstvo in socialno politiko pri občinskih ljudskih odborih. Poskrbijo naj, da bodo »hlapci« in »dekle« sklenili delovne pogodbe s svojimi delodajalci; s tem bo kmečkim delavcem zagotovljen kos kruha na stare dni, ki ga s svojim garanjem zaslužijo in bo prenehalo vprašanje povrnitve stroškov med zdravljenjem.

Kmetijski svetovalec

M. J. Zg. Besnica „Svinjo meče božjast".

Odgovor: Sprašujete, kako naj pozdravite svinjo, ki jo 1 teden po porodu meče božjast. Vzrok božjastnosti je pomanjkanje apna v hrani, pomanjkanje vitaminov in neprimerni prostori. Letos je dosti takih primerov ne samo pri svinjah, temveč tudi pri mladih prašičkih. Vzrok bolezni je predvsem v lanski suši. Rastline niso dobile dovolj apnenih (kalcijevih in drugih) soli iz zemlje, ki jih živalsko telo potrebuje. Zlasti v krajih, kjer je zemeljska plast tanka in dež apno še hitreje spere, je teh snovi zelo malo. Bolezen se pojavlja pri naših prašičih tudi zato, ker dobivajo pretežno kuhano hrano, ki ne vsebuje nobenih vitaminov, torej tudi vitamina D ne, ki omogoča absorbiranje apnenih soli (predvsem v kosteh). Bolezen pospešujejo nedvomno tudi nehigienski, zatohli svinjaki in držanje prašičev v hlevih. Prav tako kakor človeku in vsem domačim živalim sta tudi svinji potrebna sonce in zrak! Da zboli svinja takoj po porodu ali pa nekaj tednov kasneje, je vzrok, ker je že med nosečnostjo oddala precej rudninskih snovi svojemu naraščaju za rast kosti, ni pa s hrano tega nadomestila. Pomanjkanje rudninskih snovi pa se med dojenjem še poveča, ker oddaja z mlekom vred tudi rudninske snovi. Zaradi pomanjkanja rudninskih snovi nastane neravnotežje in telo opeša. Zgodi se tudi, da „vrže" celo naraščaj take svinje, ker ni ne v materinem telesu niti kasneje v hrani prejel dovolj rudninskih snovi.

Kaj moramo torej napraviti, da do tega ne bo prišlo? Prašiči naj bodo čimveč na prostem, iz zatohlih in vlažnih svinjakov napravimo svetle in zračne in hranimo prašiče s svežo, ne pa s kuhano hrano. Brezpogojno pa moramo kuhati pomije, zlasti če jih dobivamo iz gostilne, menze in p. d. Če že ne moremo svinj hraniti s surovo hrano, poskrbimo vsaj za to, da bodo dobile surovo korenje in peso in z njima potrebne vitamine, kakor jih dobi človek s sadjem in zelenjavo. Da pa bodo dobile dovolj apnenih snovi, dodajajmo hrani kostne moke, ki je najlažje prebavljiva, ali „Vital" prašek, ki ima poleg prebavljivega apna tudi nekatere vitamine, ali pa klajno apno in sicer preizkušeno, kajti če ni prebavljivo, lahko škoduje.

Pogosto pa imajo prašiči v hrani premalo beljakovin, zato priporočamo, da dajete živalim deteljo, ki je tudi sicer najboljša hrana za prašiče. Dokler je zelena, jo dajajte sveže nakošeno, pozimi pa suho in to vseh vrst od lucerne in nemške detelje dalje. Krmimo z osmukanimi lističi ali pa s stebli vred.

Zapomnimo si: čimbolj prirodno držanje živali, čimveč zraka in sonca!

Po umetnostni razstavi v Kranju

Po razstavi v Trbovljah, ki je dosegla zelo lep moralen in materialen uspeh (prodanih je bilo 6 slik in naročenih raznih umetniških del za okrog 900.000 din), so slovenski umetniki priredili razstavo v Kranju in sicer pod imenom Društva slovenskih upodabljajočih umetnikov (DSUU); umetniška dela je izbral Umetniški svet DSUU, organizacijo pa je prevzela Umetniška zadruga.

Razstavljene so bile slike in kipi. Slike so bile v olju, (razen enega pastela), kipi pa v mavcu, bronu in kamenu. Šibka stran razstave je bila enoličnost motivike. Slike so bile z malimi izjemami pokrajine, v kiparstvu pa so prevladovali portreti. Kje so vzroki te enoličnosti? Slovenski umetniki, ki so se razvijali v ozkih in življenjsko skromnih pogojih, niso imeli možnosti tesnejše povezave z doganjanjem v naši družbi. Pokrajina, ki so jo odkrili pri nas impresionisti, se je v slikarstvu ustalila kot glavni motiv, ki daje slovenskemu umetniku snov za njegovo umetniško udejstvovanje. Umetnik kot ustvarjalec pri nas še danes dela v glavnem po lastni iniciativi precej osamljen od družbenega dogajanja. Naša družba ni imela naročnikov umetniških del, ki bi zahtevali določeno vsebino. Vsa naročila so bila in so še zmeraj le redke izjeme. Naročništvo ni prišlo še v tisto fazo, da bi dajalo naši umetnosti svoj karakter, niti glede motivike niti glede oblikovne strani, Na ta osnovni vzrok se veže takoj drugi in to je čas ustvarjanja umetnin. Najhitreje in z manj težavami se ustvari pokrajina. Portret, kompozicija zahteva mnogo več časa. Umetnik, ki se hoče lotiti takih nalog, bi moral biti v času ustvarjanja gmotno preskrbljen. Tega pa pri naših umetnikih še danes ni. Velika večina je zato prisiljena poučevati na raznih šolah. S tem izgubljajo dragocen čas, ki bi ga neobhodno potrebovali za umetnostno ustvarjanje. Tako imamo mnogo takih »počitniških« umetnikov, ki ustvarjajo le takrat, ko gredo med šolskimi počitnicami na Gorenjsko, k morju ali drugam. Tisti umetniki, ki se zavedajo dragocenosti časa ali pa drugih razlogov, niso zaposleni na šolah, pa morajo prevzemati razna napol umetnostna, celo reklamna ali aranžerska naročila, da se preživijajo.

Takšno realno stanje slabi slovensko umetnost. Nič ne pomaga razno ideološko spodbujanje in »mlatenje« često zelo neodgovornih kritikov, ki osnovnih in odločilnih vzrokov ne poznajo, niti se ne potrudijo, da bi jih spoznali. Za dvig in razvoj katerekoli umetnosti so vedno v prvi vrsti odločala dejanja, kar se besed tiče, pa besede razumnega in vestnega poznavalca umetnostnega življenja, ki ima v svojem srcu dovolj ljubezni do umetnosti in pozna težave, v katerih umetnina nastaja.

Cilj Umetniške zadruge, ki vsebuje isto članstvo kakor DSUU, je dvigniti slovensko umetnost iz stanja, v kakršnem je sedaj. Njena naloga in prizadevanje je, uveljaviti današnjo umetnost v vsej družbi. Umetnin naših umetnikov naj bi ne poznalo več samo ljubljansko meščanstvo, temveč ves slovenski narod. Ves narod naj bi bil odjemalec in »mecen«, kritik in soustvarjalec naše umetnosti. Ta narod naj bo tudi naročnik umetnin, naj daje z izbiranjem na razstavah, z naročili ali kakor koli drugače svoj karakter naši umetnosti. Umetnik naj začuti, da je svojemu narodu nujen in potreben člen. Ta zavest in gmotna trdnost sta dvoje glavnih žil dovodnic, ki mora dajati hrano ustvarjalnemu talentu našega umetnika. Vključenje umetnika v živo dogajanje v naši družbi bo dalo nov značaj naši umetnosti. S tem bo resnično osvežena ta panoga našega kulturnega udejstvovanja.

Kje so trenutno možnosti za tak razvoj? Osamosvajanje podjetij in razvoj naše industrije je prvi in osnovni vir za življenje umetnosti. Umetniška zadruga je organizirala razstavo v Trbovljah in Kranju, to je v industrijskih bazenih, da bi dobila zvezo z delavci. To sta dva početniška poskusa. Razumljivo, da uspehi, čeprav so lepi, niso še taki, kakor bi morali biti, odnosno kakršni upamo, da bodo v bodoče. Začetek je povsod težak. Pridobila pa si je Umetniška zadruga mnogo lepih izkušenj. Predvsem se je pokazalo za napačno mišljenje, da je za ljudi izven meščanskih krogov bolj prikladna manj kvalitetna umetnost. Praksa je dokazala, da ljudje iz delavskih in kmečkih krogov odlično ločijo kvaliteto od kiča, dekadenco in zapadnjaško plagijatstvo od resnih, globoko umetnostnih del. Ti ljudje želijo motiviko svojega življenja, ustvarjajo vestno in resno umetniški talent.

Med našimi umetniki in ljudstvom, katerega člani so tudi sami umetniki, ne manjka nič drugega kakor tesna povezava, delovna povezava. Naloga umetnika je, živo prisluhniti svojemu ljudstvu, naloga ljudstva pa je, spoznati umetnostno delo, ki ima svoj poseben značaj in posebne zahteve, ter mu dati vse moralne in materialne možnosti za razvoj. To ni samo stvar dobre volje pri obeh, ampak tudi stvar obojestranskih dolžnosti, ki jih zahteva naša socialistična kultura.

V teh nekaj stavkih je le okvirno v glavnih obrisih prikazana problematika naše umetnosti. Umetniški zadrugi gre predvsem za dejanja, za ostvaritve, umetnostne in gmotne. Le-ta naj bo organizacija vseh slovenskih likovnih umetnikov, umetnostno podjetje, bi lahko dejali, kjer postaja umetnik enakopraven in neobhoden član naše družbe — niti polbog, niti berač.

Na razstavi v Kranju so prodali 3 slike in naročili 4 slike, ki naj prikazujejo delo v nekaterih industrijskih podjetjih. Predvidenih pa je še več obsežnih naročil, ki bodo pomenila za mesto Kranj, kadar jih bo možno realizirati, lepo kulturno pridobitev. Obiskovalci in odjemalci na razstavi v Kranju so večinoma pokazali mnogo pravega razumevanja za umetnost. Izrečene je bilo tudi precej dobronamerne in za umetnike koristne kritike. Slovenski umetniki čutijo mnogo hvaležnosti do teh ljudi, kakor tudi do onih, ki so takoj priskočili na pomoč glede prostorov in tudi drugače. Predvsem je pokazal mnogo prizadevnosti direktor Tekstilnega tehnikuma tov. Črtomir Zorec, ki je napisal tudi informativni članek v »Glasu Gorenjske«.

Čitalci tega časopisa pa so ob zaključku razstave imeli priliko čitati tudi »kritiko« te razstave, ki jo je napisal neki H. G. Mislim, da bi bilo pošteno, če bi se podpisal s celim imenom. Nimam se namena spuščati v podrobnejše razpravljanje o tem pisanju. Pripominjam le, da je poleg drugega skrajno neodgovorno uvrščati dela slikarjev kot so Nikolaj Omersa, Riko Debenjak, Franc Klemenčič in France Godec kar med najbolj žalostne primerke razgledniškega kiča in konjunkturizma. Na splošno pa le z malimi izjemami smatra razstavo za šušmarstvo. Če je kaj žalostnega in šušmarskega ob tej razstavi, potem je to le pisanje tovariša H. G. Ta pojav je znak še nizke kulturnosti, ko odkriva svoje neznanje, domišljavo razsojanje, škodljivo in krivično pavšaliziranje. Vendar nas tudi H. G., čeprav z negativnimi sredstvi, vzpodbuja k še bolj razgibanemu kulturnemu prizadevanju.

Umetniška zadruga bo v bližnji bodočnosti priredila še več takih razstav po naših industrijskih krajih, na primer na Jesenicah, v Tržiču, Murski Soboti, Mariboru, Celju, Novem mestu, Kočevju, Ajdovščini in še v nekaterih drugih krajih.

Slovenski umetniki se zavedajo, da likovne kulture ni mogoče razviti čez noč v takem obsegu, kakor bi bil za naše današnje življenje potreben. Njen razvoj ni odvisen le od delavnosti umetnikov, temveč tudi od dobre volje tistih, ki umetnost sprejemajo in pa od višine finančne moči našega gospodarstva.

Dore Klemenčič

Lahko nas je sram

Za uvod v Prešernov teden in v Teden slovenske knjige je Državna založba v Kranju pripravila »Literarno matinejo«, ki naj bi bila v nedeljo, 1. februarja ob 10. uri dopoldne v Prešernovem gledališču v Kranju.

Pisatelji in pesniki France Bevk, Lili Novy, Cene Vipotnik in Pavel Golia so res prišli iz Ljubljane, toda v dvorani se je nabralo le kakih 60 poslušalcev, kar je za Kranj odločno premalo. Ker bi literarna matineja pri tako skromnem številu poslušalstva ne dosegla namena, t. j. zbližati delovne množice s pisateljem in umetniško slovensko besedo, je prireditelj sporazumno s prisotnimi književniki matinejo preložil na prihodnjo nedeljo ob istem času.

Ugovor, da je ta fiasko nastal, ker še ni šolske mladine s semestralnih počitnic, je jalov. Kaj nas mora vedno le dirigiran obisk reševati pri tovrstnih kulturnih prireditvah? Iz vrst odraslih bi morali imeti vsaj nekaj stotin poslušalcev, če bi se količkaj zavedali da živimo v Prešernovem mestu. Izgovarjanje na neobveščenost tudi ne bo držalo, saj so bila vabila v vseh izložbah po mestu že dva dni pred nedeljo, telefonično so bili obveščeni tovarniški kolektivi in »Svobode«, »Glas Gorenjske« je tudi imel vidno obvestilo, pa še mestni zvočnik je priporočil obisk prireditve že navse zgodaj — a vse zaman!

Č. Z.

GLAS GORENJSKE
Stran 4 — Štev. 6

Klabundov „Krog s kredo“

Prešernovo gledališče v Kranju nam je spet pripravilo prelepo doživetje. Uprizorilo je znano Klabundovo dramsko pesnitev »Krog s kredo«, ki nam, sicer nekoliko evropeizirano, odstre orientalsko tančico in prikaže trpljenje, srečo in nravi starih časov v daljni Kini.

Klabundovo delo je prežeto od pesniških iluzij o ljubezni in o pravici, zadovoljiti mora estета in humanista; zato je kot gledališko delo stalno na odrih v deželah vsega sveta; tako občečloveška so čustva, ki jih opeva Klabund.

Zato je prav, da nam je naše mlado poklicno gledališče, dalo prav to igro kot svojo že četrto letošnjo premiero, kar vsekakor dokazuje marljivost njegovega igralskega kolektiva. Tako maloštevilen ansambel, primitiven oder in toliko premier s številnimi reprizami dokazuje ne le umetniško ambicijo pač pa tudi prav izrazito fizično zmogljivost, pogum in vztrajnost v neugodnih pogojih.

Splošen vtis predstave je bil zelo ugoden. Doživljali smo pesem o nesrečni ljubezni, ki končno le srečno izzveni v zmagoslavju pravičnosti. Poseben čar in mik je dala celotni predstavi izvrstna inscenacija, eksotični kostimi in rahla, zastrta glasba, da ne omenjam bleščečega Župančičevega prevoda.

Režiser Slavko Jan je imel gotovo hvaležno in disciplinirano igralsko družino pred se-

Februar - mesec Glasu Gorenjske

boj. Kar videti je, kako so naši igralci radovoljno sledili režiserjevim napotkom in zato tudi po večini uspeli. Taka gostovanja priznanih režiserjev so pravi dodatni igralski tečaji za naš gledališki kolektiv.

Vendar je po mnenju mnogih iz avditorija par stvari spolzelo iz sicer tako trdnih režiserjevih rok. To je predvsem nastop dveh kulijev ozir. prič in pa pojava babice. Sočasnost govorice dveh ali več oseb je sicer znana posebnost kitajskega teatra; toda taka govorica mora biti res sočasna, ne sme se sprevreči v neslano burko, ki zmoti celotno plemenito tekočo pesnitev. Ponižnost, uslužnost, hlapčevstvo — vse to se lahko mirneje zaigra. Tisti hrup z neenotnim kričavim govorjenjem je bil prava disharmonija. Prav nič boljši ni bil nastop babice pred sodiščem. Tako karikirana strah in zadrega nista pristna, verjetno tudi na Kitajskem ne. Prav tako je bila maska babice nemogoča. To je maska za blazno, zanemarjeno, tavajočo beračico — ne pa za babico, ki ji zaupa tudi tako ugledna hiša, kot je mandarinova. Res pa je, da to verjetno ni igralkina krivda, saj smo jo nedavno videli v vlogi, ki dokazuje njeno inteligenco in izrazit igralski talent.

Sicer pa, če ti dve disonanci ne štejem, je celotna igra poteka ubrano in v tako žlahtnem vzdušju, da se je kar čutil blagodejen vzgojni vpliv na občinstvo, ki je bilo vse prevzeto od iluzije ljubeče Letoce in zmagujoče Pravice. Očitna je bila tudi sodobna veljava Klabundovih naprednih misli v monologu Čang-Linga in v izjavah princa Paa.

Še besedo o igralskih stvaritvah!

Čang-Haitang (Anka Cigojeva) je bila v igri, maski in izgovorjavi taka, kot si jo le moremo želeti. Bila je rahla lepotica, vseskozi mila, subtilna odrska pojava. Tudi njen ples in njena pesem sta bila ustrezna in sta doprinesla dojemu o izobraženi kitajski deklici. Vsekakor so razgledani in načitani gledalci gotovo prav pri teh poudarjanjih dekliške izobrazbe mimogrede pomislili na določeno zaostalost evropske civilizacije, ki nikoli ni zahtevala v svojih »hišah veselja« od svojih uslužbenk kake posebne izobrazbe in družabnostne vzgoje.

Gospa Čang (Mara Černetova) je bila dostojanstvena mati. Kaj več v svoji epizodni vlogi ni mogla pokazati.

Čang Ling (Janez Eržen) je zaigral pretresljivo vlogo Haitanginega brata, ki mu je težko za sestrino usodo, a ji ne more prav pomagati ter se ves žrtvuje boju za pravičnost in boljšo bodočnost Kine. Erženova igra je bila prizadevna kot vedno, četudi svojega vedrega temperamenta v tej vlogi ni mogel razviti. Regionalno pobarvana govorica je prav v tej igri nekoliko motila, verjetno bo sčasoma narečje prekril s knjižno, odrsko slovenščino kot se je to svoj čas posrečilo še bolj izrazitemu Dolenjcu Janezu Cesarju.

Zvodnik Tong (France Trefalt) je lepo in pravilno tolmačil svojo nalogo. Žal pa mnogi niso prav razumeli mesta, ko zaradi Čang Lingovega vstopa pade v afekt in se šele čez čas kot pomirjen vrne v svojo sladkobno, zvodniško vljudnost. Povedati je namreč treba, da slovita kitajska smehljajoča se vljudnost in brezizraznost obraza ni nič drugega kot skrbno negovana in priučena zahteva njihovih pojmov o pravi vzgoji. Za vsemi njihovimi frazami in pokloni je bila skrita prav ista človeška narava, kot jo nimajo ljudje drugod na svetu. Torej pozor pred azijatsko frazeologijo in smehljaji!

Princ Pao (Franek Trefalt) je bil ljubezniv mladenič s prav primerno barvo glasu, ki nehote spominja na mladega Jana, ko je igral svoje prve ljubimce. Mislim, da bo Franek prav to branžo vlog vedno najbolje zasedal, četudi se ne bo razvil v karakternega igralca, vsaj v mladosti ne. Poleg Haitange je bil princ Pao tisti, ki je žel največ simpatij od igre očarane publike.

Mandarin Ma (Marijan Dolinar) je bil v igralskem oziru najbolj dognan. To je bila vloga, ki je Dolinarju res »ležala«. Zato je mogel doseči tak izreden igralski uspeh. Znal je prav zaigrati dva človeka, zlega in dobrega. Dokazal je s svojo igro, da morejo usmiljenje, pravičnost in ljubezen prekriti poteze ostudnosti v črte prave gracije; da iste sile omilijo sile brutalnosti. In da se grde barve zla izgube v svetlem siju dobrote in da po taki spremembi dobi prej zoprn človek lepši nimbus, kot ga imajo drugi pravičniki. To štejem Dolinarju v dobro, ker nam je pošastnega mandarina iz prvega dejanja prečaral v takega človeka, da nam je bilo njegove smrti resnično žal.

Yü-pei (Angelca Hlebcetova) je imela nehvaležno in nepoetično vlogo, ki pa jo je skušala rešiti po svoji najboljši moči, a nas ni mogla prepričati o svoji tragiki, iz katere je izhod le v zločinu. Brezup prve žene, ki je brez poroda, je v določenem družbenem okolju resnično tragičen in potreben subtilnega študija. Kljub pohlepnosti, je Yü-pei vendarle žena, ki je izgubila ljubezen svojega moža in ji je vdanost bednega ljubimca le klavrna osveta. Preveč zla, pa premalo trpkosti je bilo v tej vlogi. Žal, v tej igri, ni prišla sicer prvovrstna igralka do prave veljave.

Čao (Jože Kovačič) se je počutil neugodno kot pes v cerkvi. Res mi je neprijetno, da tega gotovo sicer dobrega igralca skoro v vsaki svoji oceni grajam. Prepričan sem, da je njegovih neuspehov kriva napačna zasedba, ki je pa gotovo spet posledica določene ansambelske stiske. Toda žrtev je pa vendarle vedno simpatični igralec. Ni mogel dobro zaigrati vdanega ljubimca, še bolj neokreten je bil kot uradnik pri sodišču. Korenjaka, kakršen je po postavi, je bvival tudi kostim, ki je bil stilno sicer pravilen, a volumensko preveč skop. Mislim, da zastopam širši publikum, če želim Kovačiču čimprej take vloge, v kateri se bo lahko izkazal in svoje sposobnosti uveljavil.

Ču-Ču (Nace Reš) je to pot zaigral preveč bravurozno in z nekimi gestami vzbujal celo veselost pri določenem delu publike, kar vsekakor ni v konceptu igre. Sicer pa je bila vloga bolj epizodnega značaja in se stari igralski mojster skoraj res ni mogel dosti izkazati. Čeprav je pa spet stara teatrska resnica, da se prav v malih vlogah izkažejo veliki mojstri.

O babici (Vera Blanč-Kalanova) in o obeh kulijih (P. Jeločnik in L. Štiglic) sem že uvodoma spregovoril. Škoda, da niso mogli zaigrati drugače.

Ostali nastopajoči sodelavci (J. Pristov, I. Grašič, M. Cegnar, M. Mayer in M. Reš) so svoj drobni delež k igri več ali manj zadovoljivo doprinesli. Rekviziter pa se z otroško lutko ni prav nič postavil. Prav tako znak vozila na praporih ni bil nazoren, četudi je res, da kitajsko gledališče noče biti realistično in operira večjidel s simboli.

Kljub grajam in opazkam, ki žele publiko vzgajati v vrednotenju gledališkega dela, je splošni vtis predstave izzvenel v gledalcih v toplo zahvalo Prešernovemu gledališču za dar, ki je še dolgo po padcu zavese impresioniral naše razgovore in misli.

Č. Z.

Karel Plestenjak 6

Škofjeloški muzej

Po stenah kapele visi še več nabožnih slik slovenskih bolj ali manj znanih umetnikov. Od teh naj omenim Bergantovo Marijo z Jezusom, sv. Valentina in Layerju priznanega sv. Valentina.

V štirinajstih prostorih torej se razodeva značilnost loške pokrajine.

Kako muzej popularizira znanost, kaže precej zgovorno število obiskov. Zbirke so odprte ob nedeljah za posameznike, med tednom pa za skupine. Pozimi je muzej zaprt. Lani je bilo vpisanih nad 4300 obiskovalcev, kar je doslej najvišje število.

Pravo muzejsko delo šele nastopa. V glavnem obstoji:

1. inventariziranje zbranega gradiva po posebnih predpisih: začetek kaže uspeh pri evidentiranju arhiva in biblioteke;

2. prikazovanje zgodovinskega razvoja. Če ustanova nima originalnih predmetov, si mora pomagati z maketami, skicami, načrti in podobnimi tehničnimi pripomočki. Posebno imam v mislih dobo kolonizacije;

3. skrb za obvarovanje kulturnih in naravnih spomenikov narodnoosvobodilne borbe. Uprava si je ustvarila seznam takšnih objektov. V tej točki so upoštevana predvsem dela v prepariranju in restavriranju.

Bistre oči ne bodo izpustile Škofje Loke kot urbanističnega spomenika.

Ob izpolnjevanju nalog spomeniškega varstva upoštevajmo načelo, ki narekuje, ohranjati in izročati bodočim rodovom spomenike iz preteklosti nepokvarjene. V vseh spomenikih gledamo veren odsev družbenih in kulturnih razmer ljudstev, ki so živela v tem prelepem kotu naše zemlje. Ne dovoljujmo, da bi razni pojavi človekove neurejenosti, ki nastopajo v odnosih do tvarnih vrednosti in izročil preteklosti, mogli priti do veljave. Mnogokrat se ti pojavi izdajajo v zgodovinski neizobraženosti, napačnem pojmovanju naprednih idej, celo v dobičkaželjnosti, največkrat pa v nevednosti in brezbrižnosti. Naša ljudska zakonodaja je te neugodne elemente upoštevala in izdala zakon o spomeniškem varstvu.

Naraščajoča muzejska problematika je v začetku l. 1952 priklicala v življenje nov kolektiv — muzejski svet, sestavljen iz članov odbora Muzejskega društva. Svet ima nalogo, da v sodelovanju z muzejsko upravo propagira muzejsko misel in dela za razcvit škofjeloške muzejske ustanove.

Sitarske statve

KONEC

Nove knjige

BORBA KOMUNISTOV JUGOSLAVIJE ZA SOCIALISTIČNO DEMOKRACIJO

To je gradivo s VI. kongresa jugoslovanskih komunistov. Razen referata tovariša Tita, ki je dal naslov vsej knjigi, bomo v njej brali še poročila, ki so jih na kongresu brali tovariši Aleksandar Rankovič in tov. Edvard Kardelj, Milovan Djilas, Boris Kidrič, Svetozar Vukmanovič-Tempo, Vladimir Bakarić, Miljalko Todorović, Moša Pijade, Miha Marinko, Petar Stambolić, Moma Marković, Krste Crvenkovski, Veljko Zeković in Lidija Šentjurčeva.

Osnova knjigi je bila izdaja v srbohrvaščini in jo je priskrbela »Kultura“. Za razliko od nje je »Cankarjeva založba« sprejela v knjigo še govore 8 tovarišev. Dodane so resolucije kongresa. Na koncu sta statut Zveze komunistov Jugoslavije in seznam njenega vodstva, ki je bilo izvoljeno na kongresu.

Knjiga o kongresu, ki ni bil le eden od kongresov, je neobhoden priročnik za vsakogar, ki spremlja družbeni razvoj domovine, in bo ostala dragocen dokument o zgodovinskem dogodku. — Prikupna oprema in zmerna cena (275 din) jo bosta približala širokim krogom javnosti.

»ODBORNIK«

Pred dnevi je izšla v založbi Delavske enotnosti v Ljubljani knjiga, ki bo zelo koristna vsakomur, ki se zanima za javno življenje, zlasti za delavsko upravljanje podjetij. Ne moremo si misliti člana delavskega sveta ali upravnega odbora in sindikalnega funkcionarja, ki ne bi črpal znanja iz nje. »Odbornik« obsega splošno gradivo o naših sindikatih, njih skrbi za pravilno nagrajevanje delavcev, o sredstvih in načinu dela sindikalnih organizacij, o društveni administraciji in o delu sindikalnih odbornikov. V knjigi najdemo tudi Statut Zveze sindikatov Jugoslavije in pravilnika o letnih skupščinah in o finančnem poslovanju sindikalnih podružnic. Posebno koristen je seznam tujk s kratko razlago, ki je na koncu knjige. — Vsem jo toplo priporočamo.

Ob obletnici pesnikove smrti

Prešeren v Kranju

Ko je pripravljal Prešeren svoje Poezije za tisk, se mu je po dolgotrajnem čakanju vendar posrečilo dobiti mesto samostojnega odvetnika. Ponudili so mu celo troje mest: v Postojni, v Novem mestu in v Kranju. Postojne ni poznal ne po kraju ne po ljudeh, v Novem mestu je živela Julija, po-

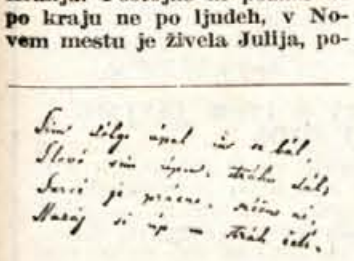

ročena z Jožefom Scheuchenstuelom, tamkajšnjim predsednikom sodišča. Tako se je odločil za Kranj.

Konec septembra 1846 je prišel Prešeren v naše mesto. Za gospodinjo je privedel s seboj sestro Katro, za pisarja si je pa izbral Smoletovega sina Andreja. Mladi Andrej je bil vesel, čeden in dober fant, le nemirna očetova kri je bila v njem. Dasi je bil bistre glave, šol ni dovršil. Gnalo ga je v svet kakor nekdaj očeta. Prešeren se je hotel sinu vsaj malo oddolžiti za ljubezen in dobrote, katere je nekdaj tako obilno delil njegov oče — bratec Andrej. Stanovanje in pisarno si je najel v hiši Franca Mayrja. Kot spreten odvetnik si je v kratkem pridobil toliko strank, da je moral najeti še drugega pisarja, Primoža Sokliča iz Kranja. Zastopal je trgovce in obrtnike v Kranju, v Tržiču in na Savi pri Jesenicah. Med svoje stranke je štel tudi kmečko ljudstvo in duhovščino.

Do Prešernovega prihoda je bilo družabno življenje v Kranju malo razgibano. Zvečer ali ob nedeljah popoldne so posedali meščani na klopcah pred hišami in se prijateljsko pogovarjali o novicah. Radi so tudi zahajali v gostilne, ki jih je bilo takrat v Kranju 48, ali pa se kratkočasili v edini kranjski kavarni, ki jo je imel Florjan Pua. Jeseni leta 1846 so pa ustanovili bralno in zabavno društvo Kazino, kjer so se shajali izobraženci iz Kranja in okolice. Tam so brali domače in tuje časopise. Društveni kurator komisar Ivan Pajk je cenzuriral inozemske časopise in strogo pazil, da ne bi meščani dobili v roke prepovedanega beriva. V Kazino je verjetno hodil tudi Prešeren in se tam sestajal s svojimi ožjimi znanci. Član Bralnega društva kaplan Kajetan Hueber je zaprosil konec 1846 gubernij za dovoljenje, da bi smel izdajati versko-književni tednik »Apostol Kranjski« s slovstveno prilogo »Iskra«. V prošnji je povedal, da ima zagotovljene sotrudnike in pri tem gotovo mislil tudi na Prešerna. Gubernij je prošnjo odklonil.

Prešeren je hodil na zabave v grad Kieselstein. Čislali so ga kot spretnega pravnika, se smejali njegovim duhovitim dovtipom, razumeli ga pa niso. Svoje slovstveno delo je zaključil Prešeren z izdajo Poezij, v Kranju pa ni več pesnil. Z nekaterimi kranjskimi me-

Prvi posnetek Prešernovega nagrobnika v Kranju

ščani, kot so bili Florian, Killer, Hueber in še kateri drugi, je Prešeren res živel v prijateljskem vzdušju, Čopa in Smoleta pa le ni več našel.

Njegova prirojena ljubezen do otrok je v Kranju še rasla. Še vedno se je rad igral z njimi. Vsi kranjski otroci so ga poznali in tekali za njim. Kupoval jim je fige in rožiče, v Florianovi trgovini pa vojaške čepice in lesene otroške puške. Med otročad je lučal pesti drobiža in užival v njihovem prerivanju. Zgodilo se je, da je pričakal dopoldne šolarčke pred šolo in jih povabil na kosilo v gostilno pri Puščavniku. Usedel se je na konec mize in tisti, ki je prvi pospravil svoj delež, mu je bil najbolj všeč.

Prešernovo načeto zdravje se je vedno bolj rahljalo. Toda živeti je še moral. Po njegovem bornem zaslužku so segale ročice njegove Tinke in njenega bratca Franceljna. Darežljivega doktorja so poznali berači vesoljne Gorenjske in ostareli rokovnjači. K njemu so prihajali brezposelni in obubožani kmetje, ker so vedeli, da še nihče ni odšel od njega brez daru.

Le ena luč je prisijala še v Prešernovo življenje: marčna revolucija 1848. Telesno in duševno prizadet je videl prve svobodnejše dihe svojega ljudstva in morda edini med Slovenci razumel njen pomen. Tudi v Kranju so ustanovili takrat narodno stražo, ki naj bi branila meščanske koristi. Tam je bil baje Prešeren vojaški sodnik. Sodeloval je tudi pri prošnjah in zahtevah naprednih kranjskih meščanov in vodil njihovo pravdo zoper samovoljo pokvarjenega uradništva. Kranjski kmetje in meščani so sklenili odreči desetino dekanu Dagarinu; tožbo je vložil Prešeren pri okrajnem sodišču.

Proti koncu julija 1848 so se pojavili prvi težji znaki Prešernove smrtne bolezni — trebušne vodenice. Jeseni je obležal. Ker prejšnja leta, ko je primeroma dobro služil, ni ničesar prihranil, je moral trpeti zdaj razen telesnih muk, tudi pomanjkanje. Zadnje ure so mu lajšali Ana Jalenova in nekateri njegovi znanci, ki so mu bili resnično vdani. Pred smrtjo ga je obiskala Ana Jelovškova z obema otrokoma. Takrat je pesnik spričal ljubezen do Ane in priznal otroka za svoja. V tistih dneh je napravil tudi oporoko. Smrt ga je rešila trpljenja 8. februarja 1849 ob osmih zjutraj.

Ob njegovi krsti sta ves čas, dokler je pokojnik ležal na mrtvaškem odru, stala po dva ljubljanska študenta kot častna stražnika. 10. februarja so v veličastnem mrtvaškem sprevodu nosili krsto člani kranjske narodne straže, ob njej pa so hodili v vrsti študentje ljubljanske akademične legije v uniformi. Pesnika so pokopali pri vhodu na pokopališče, na desni strani pri zidu.

Leta 1852 so prenesli Prešernovo truplo v nov grob in tam 3. julija istega leta postavili pesniku nagrobni spomenik.

Ob stoletnici postavitve nagrobnika se je Kranj hvaležno spomnil dr. Franceta Prešerna in mu postavil prav tam, kjer je nekoč pričakoval šolarčke, še drug spomenik. V slovenskem, slovanskem in človečanskem prepričanju pozdravlja pesnik narodne in revolucionarne sile doma in po svetu: Vsi ljudje smo bratje!

Na enem koncu spomenik pesniškega življenja, na drugem spomenik smrti — vmes pa osredje Prešernovega mesta, kjer je pesnik delal, trpel in našel tudi svoj poslednji dom.

Vilko Rus

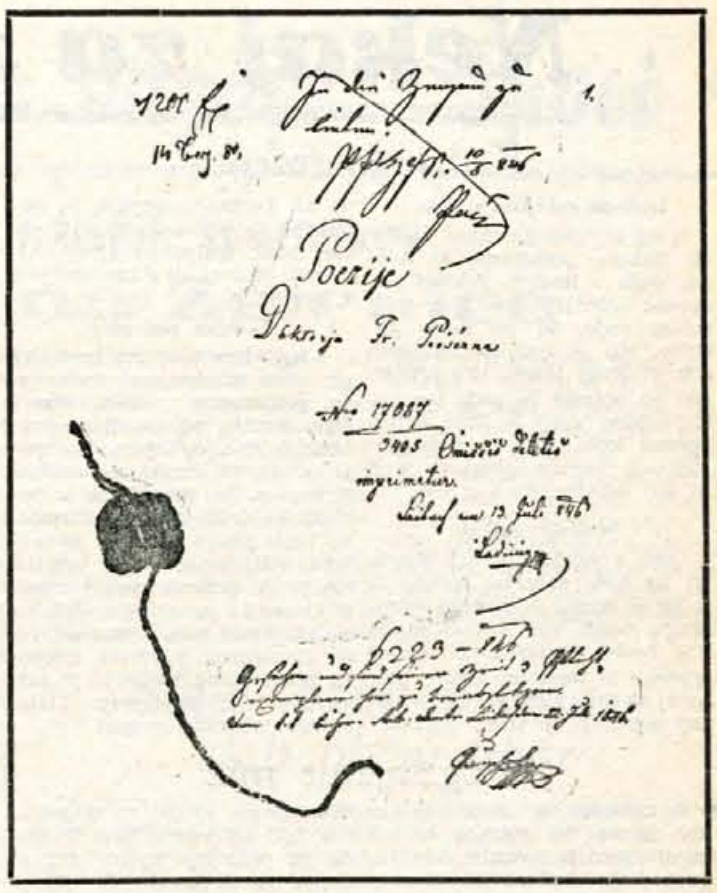

GORENJSKI PIONIR

Tudi jaz bi rada tekmovala

Zelo sem vesela, ko je pri nas spet padel sneg. Skozi okno sem opazovala, kako so lepo počasi padale snežinke in kako se lepo v zraku vrte, preden pobelijo travnike in drevje.

Veš, Kosobrinček, jaz sem zelo težko čakala ta dan. To pa zaradi tega, ker se zelo rada sankam, še raje bi se pa smučala tako dobro, kot se zna smučati moj atek, stric Matevž in teta Darinka. Želim, da bi bila tudi jaz enkrat dobra smučarska tekmovalka. Rada bi hodila tudi jaz enkrat v druge države tekmovat. Zato sem prosila atka, naj mi naredi dobre smuči in pa kupi smučarske čevlje. V svojem prostem času se bom hodila smučat.

Jelica Lukanc

Prva pionirska vzpenjača v Jugoslaviji

V nedeljo so bili Tržičani priča veselemu dogodku. Na travniku »v Hrastih« so tržiški pionirji doživeli odkritje prve pionirske vzpenjače v Jugoslaviji. Je to dokaj preprosta naprava. Ob vznožju znanega smuškega terena je kočica z elektromotorjem, ki žene debelo vrv, ki je krožno speljana do samega vrha travnika. Smučarju je samo treba, da se oprime vrvi in že ga potegne po hribu navzgor. Pomeni veliko pridobitev za tržiški smuški naraščaj, saj bodo sedaj pridobili ogromno časa in sil, ki bi jih sicer trošili za vzpon.

V tem belem raju za pionirje je že organiziran smučarski tečaj. Gotovo bo zelo uspešen, saj je vpis presegel pričakovanja. Vzpenjača dela že ves teden — vsak dan popoldne. Pionirji plačajo za 10 vzponov 20 dinarjev, kar res ni drago. Tudi zato so otroci te svoje »potegavščine«, kakor jo imenujemo, nadvse veseli.

Ob odkritju je bila majhna slovesnost, nato pa pionirske smučarske tekme. Prisotni so bili številni gostje.

Dvanajst popotnikov

(Nadaljevanje in konec)

Zdaj je prišla Avgusta, njihova gospa mama — obilna in vroča trgovka s sadjem, lastnica vrtov in polja, dobra gospodinja in odlična kmetica. »Najprej delo, potem zabava!« je bilo njeno pravilo.

S kočije je stopil zatem September, imeniten slikar, mojster barve in okusa. Zeleni gozd mu ni bil všeč. Kako ga je znal izpremeniti, samo če je hotel! Gozd je kar zablestel, rdeče, rumeno, rjavo. Bil je September tudi izvrsten kletar. Poznal je vsa nova in stara vina in je bil srečen, ko je novo vino šumelo v neštetih sodih..

Za njim je prišel najbogatejši med njimi — široki in obilni Oktober. Njegove kašče in shrambe so bile napolnjene do stropa. V mrzlih nočeh je že tu pa tam hodil na lov. V stražnici je ravno hotel povedati imenitno lovsko dogodivščino, ko se je zaslišalo glasno kihanje in kašljanje.

Vstopil je enajsti potnik, ki je bil zelo prehlajen. Kar naprej si je z glasnim trobentanjem brisal nos. »Moram pripraviti drva,« je povedal. »Tedaj mi prehlad preide. Tudi sanke in smuči rad delam. V tem sem velik mojster.«

Končno je vstopil poslednji — stari dedek December. Mraz mu je bilo, vendar je bil dobre volje. V rokah je nosil cvetlični lonec, v katerem je rasla drobna jelka. »Ej, tako bom skrbel zanjo, da bo hitro rasla, da bo segala od tal do stropa tedaj, ko pride k vam dedek Mraz.

»Znam nešteto pravljic. Kamor stopim, očaram z njimi velike in male otroke, da me poslušajo tiho, kot miško.«

»Tako!« je rekel stražnik. »Kočija lahko odpelje, prtljago pa zložite k meni!«

»Naj pride vseh dvanajst k meni!« je ukazal načelnik straže. »Vsak bo ostal na stražnici mesec dni. Tedaj mu bom izročil njegov potni list in bom vanj zabeležil svojo oceno. Gospod Januar! Prosim stopite bliže!«

Ko bo poteklo leto, bom povedal, kaj je dvanajst popotnikov prineslo tebi, meni in nam vsem. Sedaj tega še ne vem in brž kone tega še sami ne vedo! Le potrpite! Čez leto bomo vsi vedeli.

Delavska gimnazija v Kranju stopa v osmo leto

Med mnogimi kulturno-prosvetnimi ustanovami, ki so bile ustanovljene v novi Jugoslaviji kmalu po osvoboditvi z namenom, da dvigajo izobrazbeno stopnjo našega ljudstva, zavzema v Kranju skromno, a važno mesto Delavska gimnazija.

Že sam naslov pove, da je ta šola namenjena delavcem, ki morda zaradi prenizke izobrazbe ne morejo dajati v naših vsesplošnih ustvarjalnih naporih tistega deleža, kot bi ga dajali z višjo splošno in strokovno izobrazbo. Ta posebna vrsta šol, katerih stara država ni poznala, je v novi Jugoslaviji zrasla iz osnovnih teženj socialistične družbe: dvigati ekonomsko in kulturno raven delovnega človeka, in iz žive potrebe, da bi izobraževala vse tiste delavce, ki bi želeli doseči višjo stopnjo splošne izobrazbe, a jim to ni bilo mogoče večinoma zaradi različnih težkih okoliščin, ki so jim preprečile reden študij na srednji šoli.

V Kranju je bila Delavska gimnazija ustanovljena že v začetku leta 1946. Kako potrebna je bila ta ustanova in kako je delavski razred z navdušenjem pozdravil ustanovitev gimnazije, nam izpričuje dejstvo, da se je prijavilo k pouku leta 1947 že 138 slušateljev, ki so pouku sledili z veliko prizadevnostjo in veseljem. Od prijavljencev je bila večina delavcev in delavk iz kranjskih tovarn, poleg teh pa tudi nekaj nameščencev. Vsako leto sta se na Delavski gimnaziji vršila dva tečaja: zimski in letni. Vsak tečaj traja 4 mesece, nakar opravljajo slušatelji razredne izpite. V sedmih letih se je vpisalo na Delavsko gimnazijo v Kranju 860 slušateljev. Uspehi šolanja so bili zadovoljivi, saj so prihajali na to šolo večinoma ljudje z resno mislijo, pridobiti si čimveč znanja.

Ti ljudje so vlagali mnogo naporov, da so zadostili vsem nalogam, ki jih postavlja gimnazija svojim slušateljem. Razumljivo je, da se je marsikdo znašel pred velikimi težavami, katere prinaša s seboj resen, sistematičen študij.. Toda veselje do učenja in močna volja so delavcem pomagale, da so dosegli cilj in dovršili študij na Delavski gimnaziji.

Neredki so bili primeri, da so prihajali delavci k pouku v večernih urah iz oddaljenih vasi v deževnem vremenu ali v snežnih zametih po več ur daleč. Mnogi od teh niso izostali od pouka niti en večer. Navadno so ti slušatelji najbolje polagali izpite in dosegli celo odlične uspehe. Takšni primeri bi bili lahko svetli vzgledi mladini na rednih gimnazijah. Nekateri delavci, ki so dovršili Delavsko gimnazijo, so odšli na razne srednje strokovne šole.

Razumljivo je, da ta posebna oblika srednje šole s posebnim delavskim kadrom zahteva svojstven način dela in podajanja učne snovi. Prav zaradi tega se postavlja pred predavatelje zelo delikatna naloga: podajati učno snov na tak način, da jo bodo v kratkem času slušatelji sprejeli in osvojili, tako da postane njihova trajna svojina. Seveda se utrjevanje učne snovi redno ne more izvesti pri pouku kot na redni gimnaziji.

Važna naloga predavateljev je tudi ta, da najdejo živi stik s poslušalci in da z obilico učne snovi ne odbijajo slušateljev od gimnazije, marveč jih živo zainteresirajo za učenje. Posebne okoliščine pač zahtevajo posebne oblike dela! Te naloge so predavatelji v celoti izpolnili. To izpričujejo spontane izjave ob koncu šolanja na Delavski gimnaziji.

Nekaj primerov: »... Z zanimanjem sem poslušal predavanja in se učil. Tako sem prišel do spoznanja, da ima tudi naš nekdaj tako zaničevani slovenski jezik dokaj lepo in obširno zgodovino.« »... V vseh predmetih sem dobil vsaj splošno znanje, kar je končno namen nižje gimnazije. Poleg tega pa me zavest, da sem s pridobljenim znanjem v šoli povečal sebi življenjsko obzorje, dela srečnega in zadovoljnega. S tem ne koristim samo sebi temveč tudi skupnosti, ker se z izobraževanjem posameznikov dviga življenjska raven in kultura celega slovenskega naroda.« ... Podajanje snovi je bilo zelo dobro in razumljivo, saj so se vsi učitelji trudili, da dajo vsakemu to, kar je pričakoval od šole.«

Delavska gimnazija išče v zvezi z nastajajočimi potrebami življenja tudi novo vsebino dela in s tem širi delokrog svojega izobrazbenega poslanstva. Ker se tuji jeziki na gimnaziji obvezno ne poučujejo, so bili pred enim letom organizirani tečaji tujih jezikov. Dosedaj so organizirani tečaji za angleški in nemški jezik. Lansko leto se je prjavilo za tečaj angleškega jezika 70 slušateljev, za tečaj nemškega jezika pa 25 slušateljev, skupno 95. Letos pa za angleški jezik 69, nemški pa 76, skupno 145 slušateljev. Po končanih tečajih opravljajo tečajniki kratek izpit, ki naj pokaže njihov uspeh in napredek. Večina kandidatov dovrši izpite z zelo dobrim uspehom. Izpiti tujega jezika sredi januarja so pokazali izredno uspelo delo v tečajih. Prav tako so zadovoljivo uspeli razredni izpiti slušateljev vseh razredov Delavske gimnazije, ki so se zaključili v soboto, 21. I. 1953. Izdelalo je 60% vseh tečajnikov, ponavljati pa mora le 3% slušateljev. S temi izpiti je bil zimski tečaj zaključen. Letni tečaj bo začel z delom 15. februarja.

Z novim tečajem bo stopila Delavska gimnazija v Kranju v osmo leto svojega dela.

„Glas Gorenjske“ v vsako hišo

Nekaj za naše žene

Kuharski recepti

Dušena svinjina s kašo

¾ kg svinjskega mesa (reber ali flama), zrezanega na kocke, zloži v kozico, prideni narezane zelenjave, osoli in dolij toliko vode, da bo meso pokrito. Ko je mehko, odlijemo sok v drugi lonec, mu prilijemo po potrebi še vode ter zakuhavamo vanj ¼ litra dobro oprane kaše. Kuhani kaši primešamo meso z zelenjavo vred in jed servirajmo v skledi.

Szekely guljaž

Deni v kozico precej mast[1], tri na liste zrezane čebule in ¾ kg na kocke zrezanega svinjskega mesa. Vse to duši in ko sok povre, dodaj žlico sladke paprike in nekoliko moke. Posebej skuhaj kislo zelje, ga dodaj mesu, po potrebi dolij vode ali kostnega odvara in pusti jed na robu štedilnika počasi vreti. Guljaž serviraj z ajdovimi žganci ali s krompirjem v kosih.

Lovska pečenka

¼ kg sveže svinjine in $^1/_4$ kg govedine zmeljemo z mesorezko, pridenemo v mleku namočeno žemljo, na masti prepražene čebule, soli, popra in eno jajce. Iz te zmesi napravimo štruco in jo pomažemo z beljakom. Medtem ko jo v zmerno topli pečici pečemo, jo večkrat oblijemo z vročo mastjo. Ko je že pečena, nekaj masti odlijemo in pridenemo $^1/_8$ l kisle smetane, nekaj juhe ali vode in pustimo prevreti. Pečenko zrežemo na rezine in jo serviramo s krompirjevo salato, žličniki ali čim drugim.

Pogrinjanje miz

V marsikateri družini je tako, da se vsi zberejo le pri obedu, zato bi morala sleherna gospodinja skrbeti, da bodo ti skupni obedi res prijetni in udobni. Poskrbi naj, da bodo jedi okusno pripravljene, miza lepo pogrnjena, zlasti pa naj gleda na to, da bo s svojo ljubeznivostjo in dobro voljo ustvarila prijetno vzdušje, zakaj prav to je zelo važno. Za danes samo nekaj malega o pogrinjanju mize.

Delavska ali uradniška gospodinja pripravi po navadi obed kar v kuhinji, le ob svečanih prilikah, n. pr. za praznike, poroke ali prihod gostov pogrne mizo v jedilnici ali dnevni sobi. — (Seveda če jo ima.) Miza v obednici je po navadi pravokotna ali kvadratna. Preden jo pogrnemo, jo prekrijemo s flanelo, suknom ali klobučevino in jo tako obvarujemo, hkrati pa preprečimo ropot s krožniki in priborom. Nato pogrnemo namizni prt. Za slavnostne obede in večerje vzemimo bele prte, ki naj bodo res beli in skrbno zlikani. Lepi so prti iz tankega platnenega damasta, dobri pa so tudi iz preprostega bombažnega blaga. Za obede v ožjem družinskem krogu so dopustni barvasti ali vezeni prti. V modo pa prihajajo nylon prti, ki imajo to prednost, da jih je lahko očistiti. Ko smo pogrnile mizo, pristavimo toliko stolov, kolikor ljudi bo pri kosilu. Na osebo računamo 70 do 80 cm prostora. Nato namestimo krožnike in jedilni pribor, ki naj bo res čist in svetal. Pri brezmesnih kosilih nož opustimo, sicer pa ga položimo na desno stran krožnika, vilice na levo, žlico in pribor za sladice pa za krožnik.

Prtičke (serviete) lahko položimo na desno ali levo stran krožnika ali na krožnik. Najbolj okusno je, če so preprosto zloženi. Razne figure iz prtičev n. pr. race, labodi, pahljače itd. so že preživele; gospodinja se bo samo osmešila z njimi. Na prtiček lahko položimo zeleno vejico ali cvet, kar popolnoma zadostuje za okras. Cvetje v visokih vazah odstranimo, kajti taka cvetna zavesa nam ponavadi popolnoma zakriva nasproti sedečo osebo. Če že hočemo imeti na mizi cvetje, ga dajmo v nizke vaze.

Kozarce postavimo na desno stran krožnika za nože.

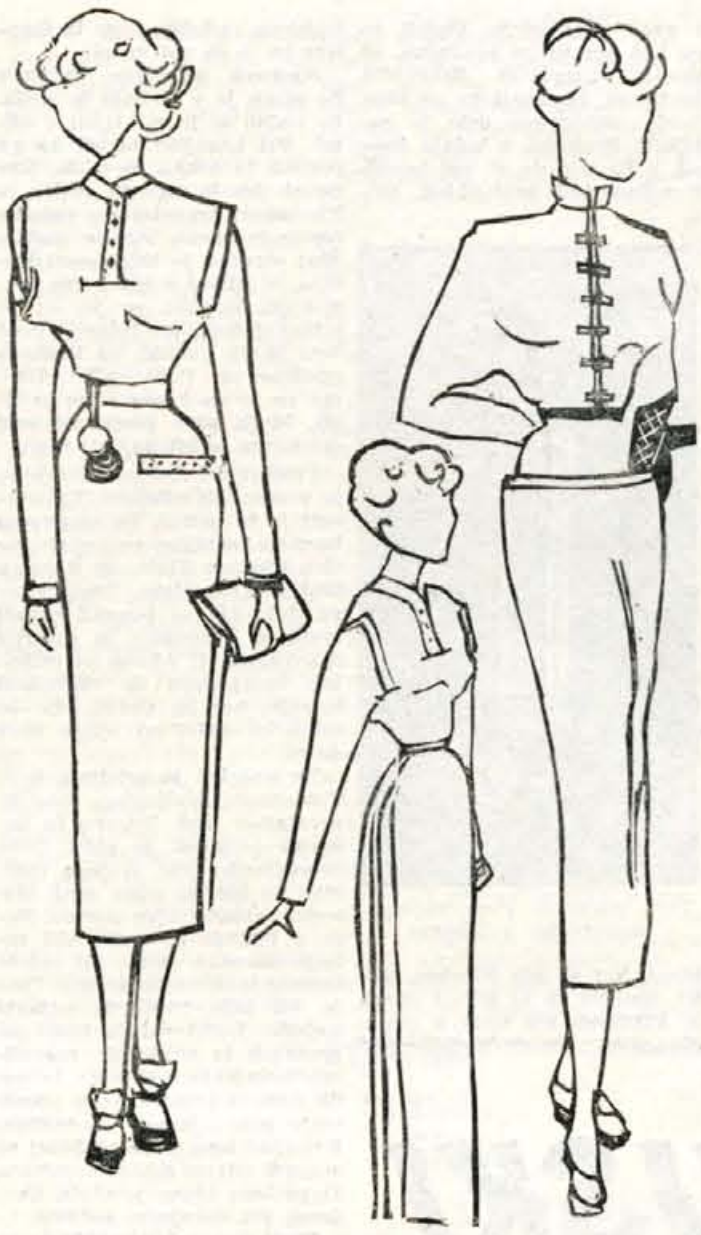

Okusni popoldanski obleki iz enobarvnega blaga, ki jo lahko nosimo tudi ob svečanejših prilikah. Oba modela sta zelo enostavna. Posebnost prvega je žep v krilu, od katerega tečejo navzdol tri zlikane gube. — Druga obleka z visokim, stoječim ovratnikom in kimono rokavi opozarja zlasti s krilom. V širokem robu med podaljšanim životcem in krilom je ob strani žep, ki sega do globoke gube v krilu. Ta guba daje videz prerezanega krila. — Prvo obleko krasita usnjen in kovinast obesek na pasu, ki prideta v poštev pri temnejšem blagu, drugo pa živo pisan robček.

PREŠERNOVA NAGRADNA KRIŽANKA

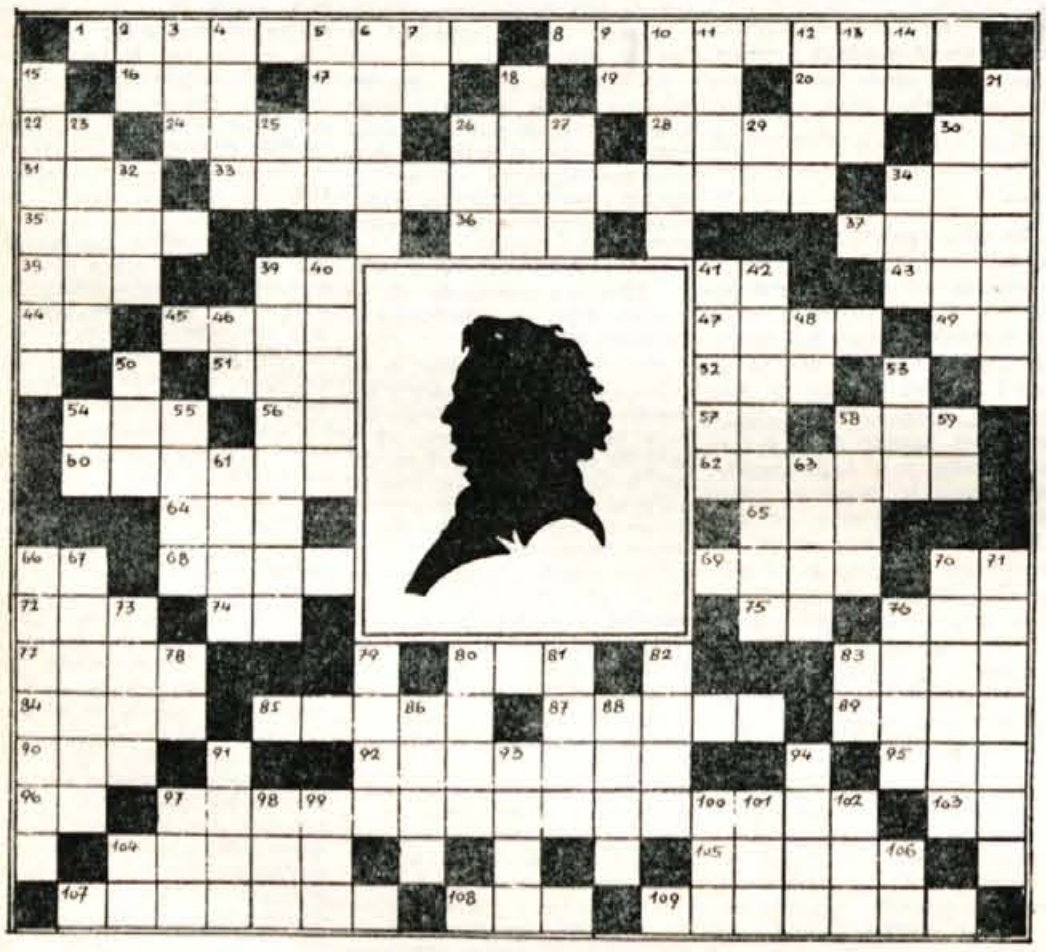

VODORAVNO:

1 Avtonomna pokrajina v Jugoslaviji, 8 vrsta kapnika, 16 pravo, 17 ljubim (lat.), 19 jarem, 20 predmet, blago (okrajšava), 22 množična organizacija (kratica), 24 svetlobne naprave v gledališču, 26 telesna tekočina (hrvat.), 28 glavno mesto prijateljske države, 30 ali (angl.), 31 domovina Slovencev, 33 pesnitev našega velikega pesnika, 34 rimski pozdrav, 35 veda, 36 partizanska tehnika na Gorenjskem, 37 turško moško ime, 38 azijski prebivalec, 39 Nušičeva komedija, 41 pesnitev, 43 oblika pomožnega glagola, 44 organ naše politične organizacije (okr), 45 reka v Jugoslaviji, 47 čistilna potrebščina, 49 pogojni veznik (uporabljal Prešeren), 51 organizacija filatelistov sosednje republike (kratica), 52 organizirana obrt v fevdalizmu, 54 domača jed, 56 egipčanska boginja, 57 prislov (narobe), 58 kij, 60 poglavar nekaterih držav, 62 denarna vrednotnica, 64 teče čez..., 65 podzemni jarek, 66 glava naslova (okrajšano), 68 vodna žival, 69 sestavni del aparata, 70 kratica za glasbeno delo, 72 lovski instrument, 74 pogojni veznik, 75 nikalnica, 76 oblika pomožnega glagola, 77 član izumrlega naroda, 80 Prešernov prijatelj, 83 oblika glagola oviti, 84 rod vojske, 85 gradbeni material, 87 grška črka, 89 čistilno sredstvo, 90 zemlja (2. sklon), 92 razmečem, 95 strokovna organizacija (kratica), 96 manjšalna pripona, 97 Prešernova ljubezen, 103 oblika osebnega zaimka, 104 gibanje morja (množina), 105 zemeljska globel, 107 oblika glagola prehoditi, 108 varuh ognjišča Rimljanov, 109 predmet zavarovati s kovino.

NAVPIČNO:

2 vzklik, 3 moško ime (po domače), 4 zaimek, 5 prevozno podjetje (kratica), 6 posedovati, 7 vzklik, 9 kazalni zaimek, 10 rastlina, 11 poskusi, prični, 12 oblika glagola ganiti, 13 umira, zamira, 14 ono (angl.), 15 zdravstvena ustanova, 18 vzklik 21 predstojnik, upravnik, 23 denarna enota zapadne države, 25 okrajšava poklica zdravstv. delavca, 26 podzemna žival, 27 zaimek, 29 električna centrala (kratica), 30 oblika glagola oviti, 32 sodišče (hrvats.), 34 umetnost (lat.), 39 in 42 naš veliki pesnik, 40 radiotehnična naprava, 41 lišaj, izpuščaj, 46 vzklik, 48 različna soglasnika, 50 album za znamke, 53 umazanec (domače), 54 svoje (okrajšano), 55 kader (fonetično), 58 stanuje, obstoja, 59 kazalni zaimek, 61 plevel, 63 slede dnevom, 66 eden od ciljev borbe naših prednikov, 67 literarna stvaritev, 70 rimski pesnik, 71 ogrski kraljevi namestnik, 73 sanitetni material, 76 obok, 78 glej vodoravno 56, 79 žili dovodnici, 80 kozarci, 81 znojnica, 82 vprašalnica, 83 del kolesa, 86 plazilka, 88 žensko ime, 91 vrsta drevesa, 93 del narodne noše, 94 barvan, 97 radiotelegrafski izraz, 98 moško ime, 99 zdravilna jed, 100 čebula (hrvat.), 101 moško ime, 101 102 vzklik, 104 zlato (franc.), 106 ob (angl.).

NAGRADNI RAZPIS

Za Prešernovo nagradno križanko bo uredništvo »Glasu Gorenjske« razdelilo sledeče nagrade:

1. Denarno nagrado v višini 500.- dinarjev
2. Celoletno brezplačno prejemanje »Glasu Gorenjske«
3.-4. Polletno brezplačno prejemanje »Glasu Gorenjske«
5.-10. Knjižne nagrade.

Rešitve je poslati najkasneje do 15. februarja na uredništvo. Rešitvi je treba priložiti izrezek križanke.

ZANIMIVOSTI PO ŠIRNEM SVETU

PODPISAN JE DOGOVOR O ZAMENJAVI FILMOV Z ARGENTINO

V argentinskem ministrstvu za zunanje zadeve v Buenos Airesu sta argentinski minister za zunanje zadeve in jugoslovanski poslanik Miša Pavičević podpisala konec januarja dogovor o zamenjavi filmov med Jugoslavijo in Argentino.

KOLIKŠNA JE MOČ NAŠIH REK?

Vse Jugoslovane, Dance, Švicarje, Švede, Fince, Holandce, Norvežane in Belgijce bi morali združiti, da bi dobili moč, ki jo imajo naše hidroelektrarne.

JUGOSLAVIJA IMA OKOLI 40 TISOČ CESTNIH MOTORNIH VOZIL

1938. leta je imela Jugoslavija le 26.500 cestnih motornih vozil, medtem ko jih ima sedaj približno 40 tisoč. Zanimivo je, da je število osebnih avtomobilov padlo skoraj za polovico, medtem ko je število kamionov sedaj štirikrat večje.

PREMOGA PROIZVAJAMO DVAKRAT VEČ KAKOR 1939. LETA

Takoj po osvoboditvi so začeli naši rudniki večati svojo kapaciteto. Leta 1939 so izkopali pri nas 7 milijonov ton premoga, lani pa že 13 milijonov.

NEW YORK IMA VEČ TELEFONOV KOT FRANCIJA

Generalna telefonska in telegrafska družba Združenih držav javlja, da od 1. januarja t. l. deluje v New Yorku 3.549.323 telefonov. Toliko telefonov nima niti vsa Francija in celo vsa Azija ne.

FILM „OBČINSKO DETE" JE ŽE IZDELAN

Pretekli teden so v Beogradu izdelali nov domač umetniški film „Občinsko dete", ki ga je režiral Puriša Djordjević. Scenarij sta napisala režiser in književnik Miodrag Djurdjević po istoimenski Nušičevi povesti. Film je izdelalo beograjsko filmsko podjetje „Avala".

SKOZI VODO KAKOR SKOZI GOZD

Jeseni so na Angleškem preizkusili nove vojaške avtomobile, ki so oskrbljeni s posebnimi napravami za vožnjo pod vodo. Tak avtomobil se takoj, ko pride v vodo, avtomatsko hermetično zapre in brez nadaljnjega lahko plava pod vodo. Soferji, ki so te avtomobile preizkušali, izjavljajo, da so imeli med plavanjem vtis, kakor da hitijo skozi gost gozd.

V 30 DNEH 24.000 BEGUNCEV

30. januarja se je zateklo v Zapadni Berlin 1.350 ljudi iz Vzhodnega Berlina. V januarju je pobegnilo iz Vzhodnega v Zahodni Berlin že 24.000 ljudi.

Iz vzhodnih „demokracij"

ČEZ SEDEM LET VSE PRAV PRIDE

6

Zgodbe iz stare Krope

Napisal mojster Brtoncelj

Koledniki

Jutro je jasno in strupeno mrzlo. Pocu se zdi, da ne zaležeta ne debeli jopič, ne cofana, potegnjena čez ušesa. Zebe ga in po malo raste v njem jeza, da je vstal tako zgodaj, da se mora sedaj sam ukvarjati z ognjem, ki mu noče goreti, in s kolesom, ki je zamrznilo. Godrnjaje tipa po kabrnelu za sekiro in kobali skozi majhna vrata h kolesu. Led se drobi pod sekiro in drobci mu frče v obraz. Nič se ne premakne, kakor da je pribito. Zdaj se primaje po mostičku preko žleba stara Črnula, zavita v debele jope in obvezana z rutami, da se ne vidi od obraza drugega kakor šilasti nos.

Hvala bogu, luč ima! „Zlezi no gor na veho, da mi boš posvetila." No, končno kolo zaškriplje in se premakne. Poc odskoči, pa mu na zledenelem tramu spodrsne in naenkrat se znajde do kolen v vodi.

„Marija iz Kapelice!" vreščí Črnula na vehi. „Ali si se kaj udaril?" Pocu se utrinjajo kletvice izpod visečih brk. Togotno useka sekira po lopatah. „Na frdamanci!"

Čez čas gori na ješi ogenj in Poc suši coklje in nogavice ter zmerja Črnulo, ki nosi iz kota strohnele deske in jih nalaga na ogenj.

Od nekod pride še druga svetilka — kovač Žontovc. Po kratkem prepiru vzame tudi on sekiro in odide h kolesu. Črnula potrpežljivo sveti. Nič! Kolo se ne premakne. Sedaj sede vsi trije na ješi in družno zabavljajo čez tovariše, ki jih še ni, čez mraz in slabe čase.

„Poglejte", pripoveduje Poc, ki se mu vzdiguje iz mokrih hlač oblak pare, „kakor nor sem koval zadnji račun pred božičem. Dvanajst tavžent konjakov sem vlekel Štritku. Če bi bilo prav, bi za to trpljenje šest borih goldinarjev dobil. Ker pa sem imel za dva goldinarja in 38 krajcarjev ven vzetega, mi je porinil še dobre tri goldinarje, pa sva bila „kvit". Kaj sem mogel s tem denarjem med štirimi prazniki, si lahko mislita. Kar imam las na glavi, mi je žal, da nisem spomladi odšel z drugimi na „oberpav". Za praznike mi je pisal naš Tone, da bo imel delo še skozi celo zimo, in da ga pred pomladjo ne bo. Še sedaj zasluži po sedemdeset krajcarjev na dan, čeprav dela komaj deset ur. Ko bo tam podelano, pa gredo še naprej na Pontabel. Če bi človek vedel!"

„Le kje so danes drugi?" vpade Črnula. „Od zgornje ješe še ni nikogar. Ali mislijo imeti še en dan praznike? Oh, zdaj sem se spomnila, da jih je Cefrin nagovarjal še

PRAVNI NASVETI

V. P. T. 65: Umrla Vam je žena, kateri ste za njenega življenja kupili zlatnino, obleko in čevlje. Zapustil pa Vas je tudi Vaš otrok.

Zanima Vas, ali pripada to, kar ste svoj čas kupili ženi, Vam ali Vašemu otroku?

Odgovor: V kolikor ste navedene predmete ženi podarili ali dali zaradi izvrševanja sicer neplačanega dela v gospodinjstvu, so ti postali takrat ženina lastnina in sedaj po njeni smrti del ženine zapuščine. Ako žena ni zapustila veljavne oporoke oziroma dedne pogodbe glede te svoje zapuščine, bo to vprašanje obravnavano po predpisih o zakonitem dednem nasledstvu. Ti predpisi pa določajo, da je živeči zapustnikov zakonec zakoniti dedič do četrtine zapuščine.

N. V. Tržič: Kupcu B. B. ste prodali zemljiško parcelo ter je isti zaprosil na OLO dovoljenje za prenos nepremičnin. Kupcu je bilo dovoljenje z odločbo odbito. Vam kot prodajalcu pa ta odločba sploh ni bila dostavljena.

Zanima Vas, če Vam ni bila s tem kot prodajalcu nepremičnine kršena osnovna pravica do pritožbe?

Odgovor: Ako prošnje za prenos nepremičnine na kupca niste vložili Vi, je postopek OLO pravilen. Pravico zahtevati dostavitev odločbe ima v upravnem postopku načeloma le stranka, ki se s svojo vlogo obrne na upravnega organa. Le v izjemnih primerih, ki pa morajo biti izrecno predvideni po pravnih predpisih, se odločba dostavi tudi drugim osebam (n. pr. stanovanjska odločba lastniku hiše). Člen 4. Uredbe o nadzorstvu nad prometom nepremičnin pa izrecno določa, da se sme — v primeru, če je dovoljenje za prenos pravice odbito — pritožiti le prosilec. Če je vlogo tedaj napravil kupec, niste prosilec Vi, vsled česar tudi niste upravičeni zahtevati odločbo.

J. P. Jesenice: Imate nezakonskega otroka z nekom, ki je bil v Sloveniji pri vojakih, doma pa je iz LR Srbije ali Hrvatske. Nezakonski oče je bil po demobilizaciji nekaj časa zaposlen kot tovarniški delavec, ko pa ste od sodišča izposlovali izvršno dovolilo, da mu podjetje odteguje od plače preživnino za nezakonskega otroka, je delo pustil in odšel neznano kam; vse Vaše poizvedbe za njim so brezuspešne.

Vprašujete, kako bi nezakonskega očeta prisilili na redno plačevanje preživnine?

Odgovor: Nezakonski oče je načeloma dolžan plačevati preživnino, kljub okolnosti, da eventuelno za otroka Vi prejemate otroške doklade. Čim je sodišče s sodbo odločilo, da mora plačevati preživnino, potem je neutemeljeno daljše izmikanje tej dolžnosti kaznivo. Pri pristojnem javnem tožilstvu lahko vložite zoper nezakonskega očeta kazensko ovadbo. Tožilstvo bo povzelo nadaljnje ukrepe za ugotovitev obdolženčevega bivališča, nakar bo le-ta kaznovan.

• Šport • Telesna vzgoja • Šport •

Koristna zamisel tržiških športnikov

Vzpenjača na Zelenico

Že v prejšnjih številkah smo poročali o zamisli tržiških smučarjev, da zgradijo majhno vrvno vzpenjačo. Pa imajo tudi širokopoteznejše načrte. Na Zelenico, staro zimsko - športno središče, nameravajo zgraditi sedežno žičnico.

Vse kaže, da je sklep dokončen. Ljudski odbor mestne občine predvideva v gospodarskem programu osem milijonov v ta namen, pa tudi Turistična zveza Slovenije bi odstopila kakih deset milijonov. Zamisel je res odlična. Znano je, da se zeleniški tereni lahko kosajo z vsemi inozemskimi centri, pred vsemi našimi pa bi imeli to prednost, da bi bili lahko pristopni, lahko rečemo kar pri roki vsem športnikom in ljubiteljem gora iz Ljubljane in vse Gorenjske. Pri Sv. Ani pod Ljubeljem je že v gradnji moderno turistično gostišče. Tam bi gostje samo stopili deset korakov od avtomobila do žičnice in že bi bili pred novim planinskim domom na Zelenici 1534 metrov nad morjem, kjer imamo vsaj pol leta sneg, pogoje za drsališče, krasne terene za zvezna in mednarodna tekmovanja in odlično klimo, ki bi privabljala množice turistov.

Stroški za zgraditev žičnice bi se kmalu rentirali. Že s tem, da bi z žičnico transportirali vse gradivo, potrebno za zgraditev centra, bi prihranili visoke zneske.

Omenimo še tole ugodnost. Avstrijski smučarji imajo svoje treninge na Dobraču. Zeleniški tereni, ki za njimi prav nič ne zaostajajo, jim ne bi bili samo prikladnejši. Z zgraditvijo vzpenjače bi jim bila Zelenica bližja od vseh avstrijskih športnih centrov, vsaj Koroščem.

Že dolgo razglabljamo, kako bi dvignili množičnost zimskih športov pri nas. Ali ne bi bila predlagana ureditev Zelenice odličen materialni pogoj v ta namen? Vsi smo si edini v tem, da nam je potreben zimskošportni center. Precej govorimo o Kranjski gori. Toda, ali ne bi slednja zahtevala mnogo več stroškov? Ali ureditev Kranjske gore ne bi bila v veliko večji meri umetna, kot pa Zelenice, ki nam jo je že uredila narava sama? Treba se je le pripeljati nanjo — po žičnici.

D. L.

Uspešno delovanje kranjskega smučarskega društva „Udarnik"

Udarnik, ki se že vrsto let bori v Kranju za kvantitetni in kvalitetni razvoj smučarskega športa, se je v letošnji sezoni zopet resno oprijel dela in stvarno zagrabil na pravem mestu. Ob koncu šolskega poletja je društvo organiziralo tekmovanje 350 pionirjev in pionirk v veleslalomu. Iz te množice se je 28 najboljših pionirjev in 15 pionirk udeležilo med semestralnimi počitnicami društvenega smučarskega tečaja na Joštu. Poleg najmlajših je bilo na tečaju tudi 20 članov, članic, mladincev in mladink — tekmovalcev. Hvale in posnemanja vredno je dejstvo, da je ta množični in kvalitetni tečaj v glavnem omogočil MLO Kranj.

Da je tečaj res dobro uspel, imajo največ zaslug: vodja tečaja tovariš Ivo Jereb, naš znani olimpijec Slavko Lukanc kot trener, Bogdan Napokoj, Meta Oblak in drugi, ki so imeli dosti dela zlasti s pionirji in pionirkami.

Za vse tiste, ki niso bili na tečaju na Joštu, je društvo medtem organiziralo vsako popoldne tečaj v Torkli za Šmarjetno goro.

Med tečajem na Joštu od 21. januarja do 31. januarja so izvedli tudi dvoje tekmovanj v slalomu. Proge je trasiral in vozil kot predvozač Slavko Lukanc.

Na prvem tekmovanju je med člani zmagal Franc Gorjanc s časom 1.06.2, med članicami Meta Oblakova (1.27,3), med mladinci Milan Udir (1.20,0), med mladinkami Lejka Sedej (1.46,3) in med pionirkami Barbka Jamnik 1.08,5.

Na drugem tekmovanju pa je med člani zasedel prvo mesto Miloš Jocif (1.28,2), med članicami Slava Zupančičeva (1.15,3), med mladinci Saša Šilar (1.35,8), med pionirji od 12 do 14 let Anton Seljak (0.49,3) in med pionirji od 10 do 12 let, ki so imeli krajšo in lažjo progo, Peter Starc (0.33,4).

F. G.

Slabi rezultati dela - slab občni zbor

Preteklo nedeljo je bil v Medvodah občni zbor TVD »Partizan«, ki je pokazal zelo slabe rezultate dela in bil tudi zelo slabo obiskan. V društvo je danes vključeno vsega 136 članov, čeprav je bilo pred vojno tu nad 500 članov telovadnega društva. Odkod izvira takšen padec? Iz poročil je bilo razvidno, da je bila lani organizacija v vsem pomanjkljiva. V splošni telovadbi niso naredili nobenega napredka, niti niso imeli kakega javnega nastopa. Tudi disciplina med članstvom zelo šepa. Komaj 70 članov se udejstvuje pri telovadbi in v raznih sekcijah. Edina sekcija, ki je bila delavna in je pokazala neke uspehe, je košarkarska.

V dolgih letih so lani dokončno dogradili telovadni dom in zdaj je upati, da se bo delo v društvu poživelo. Novo vodstvo bo moralo poskrbeti, da v društvo vključi čimveč mladih ljudi. Prav tako pa bo moralo pravilno pristopiti tudi k drugim organizacijam in jih zainteresirati za cilje telesno vzgojnega društva, ker le tako bodo lahko prav kmalu dosegli predvojno raven.

SKAKALNE TEKME V LOKI

Preteklo nedeljo je smučarski klub »Ločan« priredil že četrto tekmovanje in to meddruštvene skakalne tekme za pokal bratov Paulus, ki sta bila dobra skakalca in padla med narodnoosvobodilno borbo.

Skakalnica v Vincarjih je bila kljub slabemu snegu dobro pripravljena. Nad 600 gledalcev je z zanimanjem spremljalo tekmovanje, ki se ga je udeležilo 86 članov mladincev iz 13 društev. Prišli so iz Ljubljane, Kranja, Tržiča, Podnarta, Krope, Žirov in Škofje Loke. Rezultati so sledeči: **člani** 1. Matevž Stanovnik (»Enotnost«) 184,2 (20, 21,5 m), 2. Boris Bača (»Krim«) 181 (20,5 in 20 m). **Starejši mladinci:** 1. Lojze Gorjanc (»Udarnik) 201,6 (22 in 21.5 m), 2. Matija Franko (»Enotnost«) 196 (22 in 21 m). **Mlajši mladinci:** 1. Stane Bernard (»Ločan«) 183,1 (21 in 20 m), 2. Slavko Škriba (»Kropa«) 181, 5 (20.5 in 20 m. Ugajali so zlasti mladinci, od katerih je imel Gorjanc (»Udarnik«) najdaljši skok dneva.

Od 110 članov le 9 delavcev . . .

. . . ima kranjski klub fotoamaterjev. To je kaj negativna ugotovitev občnega zbora kluba, ki pa sicer ni slabo delovalo. Saj je v strokovnem izobraževanju doseglo kar lepe uspehe; s kvalitetnimi posnetki si je utrlo pot na tri mednarodne razstave, 2 člana (Merčap in Križnar) sta dobila naslov amaterjev I. reda, 7 pa II. reda. Sklenili so, da bodo v letošnjem letu smotrneje pritegovali novo članstvo, zlasti delavce, in priredili več nagradnih natečajev s slikovnimi kritikami. Začeti nameravajo tudi s kinosnemanjem.

V razpravi je bilo čuti tudi kritiko na račun nedelavnosti nekaterih odbornikov in pohvalo agilnega tajnika Merčana. Na koncu je bil izvoljen nov odbor, za predsednika pa ponovno izvoljen tov. Marenčič.

Smučarski tečaj na Krvavcu zaključen

V nedeljo je bil končan na Krvavcu tečaj za smučarske vaditelje in instruktorje »Partizana«, ki je po množičnosti eden največjih po osvoboditvi. Med 50 udeleženci jih je z uspehom položilo le 15 tečajnikov. Izpiti so bili zelo strogi, ker le tako smo dobili prave izprašane vaditelje smučanja.

Mednarodno srečanje hokejistov na Jesenicah

V soboto in nedeljo so gostovali na Jesenicah hokejisti WSV iz Beljaka, ki si v prvi avstrijski ligi dele tretje mesto.

V prijateljskem mednarodnem srečanju so zmagali gostje zaradi tehnično boljše igre z rezultatom 8 : 2. Na povratnem srečanju so se jim Jeseničani revanžirali z rezulatom 5 : 0.

S sodišča

Janez Celar iz Predoselj je v prepiru z Alojzijem Dolinškom in Francem Vrečkom grozil, da ju bo s sekiro ubil. Bil je obsojen na 31 dni zapora.

Leopolda Štern in njena hči Slavka iz Kranja sta kupovali različno manufakturno blago po zelo nizkih cenah od hčerke Petra Matkovič, čeprav sta vedeli, da dekle krade blago svoji materi. Leopolda Štern je bila obsojena na 3 mesece, hči Slavka pa na 1 mesec zapora.

Viktor Peternelj iz Srednje vasi je kot vodja sečnje samovoljno posekal do golega gozd Janeza Aljančiča v Kovorju. Obsojen je bil na 2 meseca zapora, pogojno za dobo 2 let.

Maks Bogataj iz Nove vasi pri Žirch je v letu 1952. prekupčeval s kravami, ne da bi imel dovoljenje za to. Obsojen je bil na 4000.— din kazni.

Franc Sušnik iz Kranjih brd se je podal na divji lov. V gozdu pri Lukjovici je ustrelil srnjaka in ga odnesel domov. Bil je obsojen na 20 dni zapora.

Ivan Zupan je brez dovoljenja kupoval konje na Hrvatskem in jih z dobičkom prodajal tukajšnjim kmetom. Obsojen je na 20.000.— dinarjev denarne kazni.

Marija Petrič iz Dvorja pri Cerkljah je nedovoljeno izvrševala trgovski poklic. Prodajala je različne pletene izdelke. Obsojena je bila na 10.000.— dinarjev denarne kazni.

pred prazniki, da bi šli po božiču okrog „ta hrušove" koledovat. Prav gotovo bodo danes šli."

Pogovor zastane in Črnuli začno lezti oči skupaj. Pa jo podreza Žontovc s cajnom preko ješe: „Ti, ali si slišala letošnjo novo božično? Ali ni lepa? Seveda jo Sivc zaorgla tudi tako, da se človeku zdi, da je v nebesih."

Črnula je takoj predramljena. Stara korna pevka, pa da bi je ne slišala. Takoj privzdigne ruto, ki jo ima okrog ust, in poskusi. Žontovc tudi pomaga. Pri drugi kitici se potolaži tudi Poc in pritegne z globokim basom. Namesto kladiv se oglasi v vigencu božična pesem.

Ko pa obsije sonce vrh sv. Sobote, hite mimo znamenja trije novi koledniki.

Na koncu Selc kraj mosta imajo posvet. Uspeh v Selcih ni bil preveč zadovoljiv. Kako tudi, če je tik pred njimi obiral Cefrin s svojo družbo. Če bodo hodili za njim, bo žalitova. Pocu uhaja pogled na cerkvico sv. Miklavža, ki kuka nad njim s smrekovega hriba. Bog ve, ali je tam gori v teh hribih kaj ljudi. Kmet, ki krevsa čez most, jim pojasni, da so gori vasi in posamezne kmetije. Po kratkem prerekanju se že vzpenjajo v breg in čez dobre pol ure stoji pred njimi po hribu raztresena vas

„Golica", bere Žontovc na deski, ki je pribita na prvi hiši. „Začnimo v božjem imenu!"

Iz nizke veže se kmalu začuje vesela koledniška:

„Nocoj smo prišli do vas,
da bi kaj poznali nas . . ."

Med vrati se gneto in prerivajo otroci in začudeni poslušajo in ogledujejo nenavadne goste. Ko odpojo, se pokaže gospodinja in jih povabi v hišo k topli peči, gospodar pa seže v stensko omarico, kjer prebiva izdatna zelenka, in natoči. To pogreje in prijetno popraska po grlu, da se kar samo zapoje.

Gospodinja prinese še vsakemu nekaj za popotnico in treba je seveda še eno za nameček. Ohrabren po požirku iz zelenke povzame Žontovc solo:

„Poglejmo v samoto, tam štalca stoji,
v štalci na slamci en pubeč leži . . . ."

Ko pustijo zadnjo hišo na Golici za seboj, so koledniki že boljše volje. V lepe kraje, med dobre ljudi jih vodi pot.

Tam nekje je sv. Lenart, kakor pri nas, in sv. Bric nad Četeno ravanjo, Malenski vrh, Javorje in nad vsemi Blegaš, hribčki in vasice, kakor na jaslicah. Tu in tam pripelje pot do samotne kmetije, velika bela hiša kakor župnišče, hlev še večji in ljudje prijazni in veseli kolednikov.

Pocu izda že sneg pred hišo, če so pri kmetu klali ali ne. Če so že, potem ga ni zlepa spraviti stran. Kolednice sledc druga drugi. On jih zna nič koliko.

Še o zadnji večerji:

„Na miz'ci, na miz'ci en kelih stoji,
pa ta kelih je zlat
in je Jezusov brat . . ."

In o treh rožicah, ki rasto na polju:

„Trta, pšenica in Marija devica."

Pa se je primerilo, da so naleteli na praznično oblečene ljudi pri mizi.

Ali ni takoj uganil Poc, da je tisti korenjaški fant s krivci za klobukom prišel z očetom pobarat za onole zardelo dekle, ki naliva kozarce.

Samo pomignil je onima dvema in že so jo urezali o „sveti kanigalilejski ohceti".

Da, da, lepi so tam kraji in dobri ljudje.

Tri dni je trajala koledniška rajža. Sedaj sede pri Pocu v sobi, izmučeni in hripavi, pa vendar na vso moč dobre volje.

Vse dobrote so si pošteno razdelili in Pocu venomer uhajajo oči k oknom, kjer med stekli leže lepo zložene klobase in kremplji, na železni kljuki pa se veselo guga cela prašičeva glava.

Jera, Pocova zakonska družica, jim naliva iz steklenke, ki se po soglasnem mnenju ne da drugače razdeliti, in tudi sama ga malo srkne. Strme posluša Črnulo in Žontovca, ki pripovedujeta na dolgo in široko, kje vse so hodili in kakšne kraje so videli.

„Pa smo tudi zapeli," raste Žontovc, „da so ljudje kar zijali. Tako smo se pa tudi vzeli skupaj, da nas je bilo res veselje poslušati. Ali resnično res, Peter? Tako smo jo zažingali, kakor kapeliški zvonovi, ki imajo v sebi mernik stopljenih srebrnih evancgarc."

„Jejšta, jejšta, kdo jih je pa dal toliko?" se čudi Črnula in po malem srka iz kozarca.

„Kdo jih je dal? Naši stari že ne, ki niso imeli drugega kakor žuljave roke. Stari Frajman pa je imel najboljšo jamo v celi Jelovici. On je menda sedel takrat, ko so potegnili zvonove v lino, v trojiškem borštu in z dromljo preizkušal glas novih zvonov. Ker mu niso bili všeč, jih je dal pretopiti in med bron so ulili še mernik srebra iz evancgarc in starih tolarjev. Toda, Peter, zdi se mi, da je tega božjega v steklenici zmanjkalo, treba bo pogledati domov. Prihodnje leto, če bog da in če jo ne usekava na spomlad na Koroško, pa gremo zopet. Lahko noč obema."

Čeprav je bil Poc truden, mirnega spanja tisto noč ni imel. Venomer je sanjal o strahovih. S Ceferinom se je pričkal in žandarji so mu grozili. Zdaj je zaslišal čisto razločno, da je zaropotalo okno in skozi je segla roka med klobase in snemala glavo. Kar zviška ga je vrglo iz postelje. „Kje je palica in sveča?" Tresoč se po vsem telesu je svetil ob oknih in štel. „Hvala bogu! Nič ne manjka. Samo sanjalo se mi je, da nekdo krade." Občutek velike sreče ga prevzame, da poskoči sredi sobe v sami srajci s palico in svečo v rokah in na vso moč zakoleduje:

„Popadem brž pal'co, sem mislu, da je tat,
da j' pršu ponoči mojo ž'vin'co jemat."

KONEC

Z občnih zborov KZ

(Nadaljevanje z druge strani)

2 milijona 900 tisoč dinarjev. Dobiček iz prvega polletja so v celoti vložili v gradnjo zadružnega doma, čigar temelji so cela štiri leta čakali, da kaj zraste na njih, — pa jim razen trave in kopriv nihče ni delal družbe. Letos ne bo več tako. Tudi večji del prvega omenjenega zneska so namenili zidavi zadružnega doma. Le 20 odstotkov dobička trgovske dejavnosti si bodo razdelili, vendar pa v obliki umetnih gnojil.

Precejšen dobiček so imeli zadružniki pri Sv. Ani in sicer 5,6 milijonov. Polovico so ga določili za zgraditev zadružnega doma, 20 odstotkov so ga razdelili med seboj, ostalo pa so določili za obnovo in čiščenje planin ter pašnikov in vobče dvig živinoreje (kupili bodo plemenskega bika!). Uredili bodo planini Korošico in Kofce, kajti živinoreja ima pri njih najlepše pogoje. Tudi na sadjarstvo niso pozabili. Sklenili so, da nabavijo večje število sadik. Obenem nameravajo očistiti in obnoviti gozdove in gozdne poti.

To je bil eden najbolj obiskanih in sploh najboljših zborov.

So pa seveda tudi kraji, kjer je zanimanje dosti manjše. Ponekod izgleda, kot da ga sploh ni. Tako n. pr. 1. februarja v **Smledniku** ni bilo občnega zbora, ker se ga je udeležilo le 33 članov KZ ali njenih odsekov. Ostalih 55 ni bilo. Škoda!

Pa vendar tudi ta sestanek ni bil brez haska, četudi ni bil sklepčen. Udeleženci so predelali predlog pravilnika in se dogovorili, da bodo na občnem zboru, ki ga bodo sklicali za 8. februar, postavili precej izdelanih predlogov. Sklenili so, da bodo predlagali ustanovitev štirih odsekov, dograditev sušilnice za sadjarski odsek, nabavo motorne škropilnice, zgraditev lope za stroje itd. itd.

GLAS GORENJSKE

Med Grintovcem in Ljubljano

Zaslužijo, da predsednik poseže še globje v občinski žep

Lani v maju je prevzel predsedstvo in skrb za rast in razvoj Protiletalske zaščite v Kamniku tov. Viktor Bavdek. Kljub rahlemu zdravju si je visoko zavihal rokave in dosegel tako lepe uspehe, da moremo njemu v vzpodbudo tole javno povedati:

S prikupnim nastopom in pametnimi predavanji je tako zainteresiral odbornike, da kar radi prihajajo na sestanke, čeprav so vsak teden.

Protiletalsko zaščito je okrepil z organiziranjem tovrstnih tečajev. V prvem, ki je trajal lani od 8. do 30. decembra, je izšolal 128 članov. Od teh jih je 17 opravilo izpit z odličnim uspehom, 32 s prav dobrim in 57 z dobrim. Zakaj ostalih 22 ni prišlo k izpitu, ne vemo, vemo pa, da so bili predavatelji — zdravniki, kemiki, gasilci — zelo potrpežljivi in strokovno sposobni.

Ker pa tovariš Bavdek ni vajen reči samo »a«, ampak tudi b«, je organiziral v januarju še en tečaj in sicer za funkcionarje PSZ. Obiskovalo ga je 100 ljudi. Za februar je napovedal tretji tečaj, nato pa praktične vaje.

Predsednik mestne občine Kamnik je zelo zadovoljen z delom PLZ, zato smo prepričani, da bo letos še globje posegel v občinski žep za nabavo prepotrebnih tehničnih pripomočkov, potrebnih Protiletalski zaščiti.

TUDI SALONSKI ORKESTER SO USTANOVILI

Pretekli teden je v okvirju domžalske »Svobode« začel delovati salonski orkester pod vodstvom prof. Pavla Kosca in vse kaže, da bo uspešno zaživel. Prvič bo nastopil ob obletnici Prešernove smrti. V ta namen študira venček ljudskih pesmi »Po slovenski zemlji«.

Mešani pevski zbor »Svobode« se je zadnji teden pomnožil z moškimi glasovi, kar zasluži vso pohvalo.

Bivšo dvorano Godbenega doma bo domžalska »Svoboda« primerno preuredila. Posebno pozornost posveča preureditvi odra, ki je v slabem stanju. S preureditvijo bodo začeli spomladi, kajti zdaj to ne dopušča vreme. Trenutno bodo izvršena samo mizarska dela.

USPEL PEVSKI KONCERT

Mešani pevski zbor »Planika« je priredil v soboto in nedeljo v Kamniku pod vodstvom pevovodje tov. Viktorja Mihelčiča koncert partizanskih, umetnih in narodnih pesmi. Zbor je še mlad, vendar je pokazal od lani tako viden napredek, da ga lahko smatramo za najboljši mešani pevski zbor daleč naokrog. Ker so njegovi člani po večini mladi, ima še lepo bodočnost. Ugajala sta tudi oba solista. Zbor bo v kratkem gostoval v Domžalah in Komendi.

TOTI LIST izhaja vsako sredo in stane 6·- dinarjev

KULTURNI DOM »PODJETJA KAMNIK«

bo kmalu dograjen. Adaptirali so že prostore, v katerih bosta tovarniška menza in manjša dvorana, v veliki dvorani pa nameščajo centralno kurjavo. Predpustne zabave bodo že v novih prostorih.

S sodišča

Anton Butalič iz Nežic je v družbi z **Luko Resmanom** s Trobeljnega izruval svarilna znamenja ob cesti Duplica — Kamnik, za kar je prvi dobil 1 mesec zapora, medtem ko je drugi plačal 1200 din kazni.

Novice iz Kranja in okolice

KONČNO BO TUDI V KRANJU OTROŠKA MAŠKERADA

»Otroška maškerada«? Ne, tega v Kranju še ni bilo. Pa jo mi organizirajmo!« Tako so se pogovarjali člani starešinskega sveta pri pionirskem odredu Vladimira Erjavca in člani Društva prijateljev mladine, ko so razmišljali, s čim bi še v zimskih dneh razveselili otroke, razen s smučanjem in sankanjem. Kmalu so sklenili, da bo maškerada za najmlajše od 3 do 12 let petnajstega februarja v Domu JLA. V priprave so zajeli širok krog staršev in organizacij. Posamezni delavci bodo organizirali maskirane skupinice, ki bodo izvedle kratke sporede. Nastopili bodo celo junaki pravljičnega sveta: Sneguljčica s škrati, Rdeča kapica z zajčki, volkom in medvedom, Kekec s svojimi prijatelji, snežinke, metuljčki, pikapolonice, različne cvetlice, pajaci, burkeži, dimnikarčki in prav gotovo ne bo manjkalo niti kovbojev in Indijancev.

Pripravljalni odbor bo povabil otroke s svojega terena, dobrodošle pa bodo tudi maske od drugod. Najlepše maskirane skupinice bodo celo nagrajene.

Priprav bo dosti, vendar uspeh ne zavisi samo od organizatorjev, ampak tudi od staršev. Da bodo vsi maskirani otroci — pričakujemo jih preko 200 — res dobro igrali in prikazali proizvode svoje domišlije, bodimo odrasli gledalci disciplinirani in na odrejenih mestih, kajti prireditev je namenjena najmlajšim. R. D.

RAZSTAVA kroparskega umetnega kovaštva

V Kranju bo v dneh od 7. do 15. februarja razstava umetno kovanih del naših priznanih mojstrov iz Krope. Razstavljal bo mojster Joža Brtoncelj, dalje delavnice tovarne »Plamen« in učenci »Šole za umetno kovinastvo« v Kropi.

Razstava bo slovesno odprta v soboto, 7. februarja t. l. ob 17. uri v dvorani Tekstilnega tehnikuma v Tomšičevi ul. 14. Za uvod v razstavo bosta imela strokovni predavanji ravnatelj Tehniškega muzeja v Ljubljani prof. Franjo Baš in univ. prof. dr. ing. Rekar iz Ljubljane.

PO VASEH IN MESTIH GORENJSKE

Kulturne novice iz Kranjske gore

Konec decembra lanskega leta so se zbrali v Kranjski gori kulturni delavci na rednem letnem občnem zboru SKUD »Slavko Černe« in izvolili nov odbor. Za predsednika je bil izvoljen upravitelj osnovne šole tov. Jože Gazvoda. Kranjskogorčani pričakujejo, da bo društvo, ki ima že staro tradicijo, pod novim vodstvom spet zaživelo v polnem razmahu in želo nove uspehe.

Na svoji prvi seji je novi odbor določil naloge za letošnjo sezono. Tako bodo uprizorili že naštudirani Lipahov »Glavni dobitek«, pri katerem sodeluje izključno mladina. Drugo odrsko delo, ki ga tudi že pripravljajo, pa bo igra »Po tuji krivdi«, delo domačinke tov. Marice Jakelj, ki je svojo povest pod istim naslovom zdaj dramatizirala. S to igro nameravajo gostovati tudi po drugih odrih širom Gorenjske.

Pevski odsek, ki je zadnji dve leti žal miroval, je pred dobrim mesecem spet pričel z rednimi vajami. Pripravljajo večerni samostojni koncert, ki bo, kakor vse kaže, konec marca. Razveseljivo je, da se je starejšim pevcem pridružilo tudi precej mladine, ki pridno poseča pevske vaje. Značilno za kranjskogorski pevski zbor je še to, da se je združil s sindikalnim pevskim zborom LOMO Jesenice. Oba zbora, ki ju vodi priznani pevovodja tov. Alojz Plantau, štejeta skupaj 64 pevcev.

V Prešernovem tednu (od 2. do 8. februarja) bo SKUD »Slavko Černe« priredilo dostojno proslavo v čast našega največjega pesnika iz Vrbe. Tej proslavi se bo priključila tudi domača knjižnica, ki bo v teh dneh zaključila enoletno tekmovanje. Razdeljene bodo nagrade darovalcem knjig, pa tudi najbolj vnetim in zvestim bralcem. Knjižnica bo ob tej priliki priredila tudi razstavo slovenskih knjig, ki so izšle v letu 1952. Upajmo, da bodo Kranjskogorčani tudi letos prav pridno segali po domačih in tujih avtorjih lepe besede.

Pisec članka »Za dvig turizma in gostinstva«, ki je bil objavljen v 2. številki »Glasu Gorenjske«, ni bil dobro poučen, ko trdi, da Kranjska gora nima niti kinematografa. Po zaslugi Kmetijske zadruge je bila že lani avgusta meseca preurejena stara dvorana in od tedaj dalje so kino predstave vsako soboto in nedeljo. Da je bil kino v Kranjski gori nujno potreben, dokazuje obisk, saj se prebivalci Kranjske gore, Podkorena, Rateč, Loga in Gozda komaj zvrstijo v pretesni dvorani.

Novice iz Bohinjske Bele

Dramatski odsek prosvetnega društva v Bohinjski Beli je 25. januarja po dolgem premoru uprizoril v režiji tov. Ivana Markija, svoj čas priznanega igralca, dramo »Lovski tat«. V prvih povojnih letih je igralska družina, vzlic skrajno slabim delovnim pogojem, uprizorila nekaj kvalitetnih del sodobnih avtorjev. Po dograditvi Mladinskega doma, ki so ga postavili predvsem zato, da bi laže uprizarjali kvalitetnejša odrska dela, pa je dramski odsek s svojim poslanstvom na vasi prenehal. (Op. ur. Mar meni, da bo z »Lovskim tatom« in temu podobnimi deli sedaj uspešno opravljal svoje poslanstvo?)

Ista nedelja je bila pomembna tudi za pionirje in mladince, ljubitelje belega športa. Priredili so skoke na 18 m skakalnici, ki so jo sami zgradili. Sodeč po številu nastopajočih in številu gledalcev, je v Bohinjski Beli za to športno panogo veliko zanimanje. Smučarsko društvo »Ivan Rus« na Bledu pa bo moralo posvetiti več pozornosti mladincem in pionirjem, če hoče v doglednem času vzgojiti dobre tekmovalce v smučarskih vrstah.

Iz Poljanske doline

ZAKLJUČEK GOSPODINJSKEGA TEČAJA JE PROSLAVLJALA VSA VAS

V Delnicah skoraj ni bilo ženske od 19. do 50. leta, ki ne bi obiskovala letošnjega gospodinjskega tečaja, organiziranega v tej vasi. Zato so se skoraj vsi vaščani zbrali pri pojedini, ki so jo priredile tečajnice 13. januarja. Razstavo, s katero so prikazale skoraj trimesečno delo, pa je obiskalo okoli 300 ljudi.

Tečaja pa niso obiskovale samo žene iz Delnic, temveč tudi žene in dekleta iz bližnjih vasi. Vzpodbudo zanj je dala predvsem Marija Kržišnikova, članica KDZ Mladi vrh. Da pa ni bilo gmotnih težav, je poskrbel občinski ljudski odbor Poljane. K uspehu tečaja so doprinesli še poljanski učitelji z zgodovinskimi in zemljepisnimi ter političnimi predavanji, za pouk v zdravstvu pa dr. Gregorčič iz Gorenje vasi. Ne smemo pa prezreti tov. Francke Miklavčičeve, ki je tečajnice učila umnega gospodinjstva in nasploh pazila, da je pouk v redu potekal.

POLJANSKA DOMISELNOST

Poljanci so pri izbiri sredstev za postavitev spomenika padlim borcem pokazali veliko iznajdljivost. Začeli so zbirati les in s prodajo tega že precej zbrali. Ni kmeta, ki bi odrekel pomoč. Po svojih močeh prispeva sleherni eno ali 2 smreki, napravi hlode in jih pripelje v Poljane.

Spomenik je namenjen žrtvam iz prve in druge svetovne vojne na področju poljanske občine in ga bodo postavili pred prosvetnim domom v Poljanah.

GASILSKI KOTIČEK

V ŽEJAH SO IMELI GASILCI NOČNO VAJO

Točno ob 19. uri je v Žejah zagorelo in čez 5 minut so bili domači gasilci že na mestu. Čez minuto so vodeni curki že dušili ogenj. Dupljanski gasilci, ki zaradi megle požara niso videli, so se ravnali kar po uri. Na požarišče so prišli 15 minut potem, ko se je ogenj zanetil. Podbrežani in Nakljanci pa so prispeli tja v 28 minutah. Neki starejši gasilec iz Dolenje vasi, ki za nočno vajo gasilcev nakelskega sektorja ni vedel, je pritekel ves zasopel k požarišču. Bil pa je precej slabe volje, ko je videl, da ne gre za resen požar. No, pa jeza ga je kmalu minila; prepričali so ga, da so tudi nočne vaje potrebne, ker ogenj ure ne izbira. Gasilci so bili ob prihodu in med vajo zelo disciplinirani.

NAKELSKI GASILCI SE POSLUŽUJEJO TRAKTORJA

Pa ne za oranje, ampak za gašenje. Predsednik Legat je prišel na misel, da bi traktorju KDZ Dobrava priključili prikolico z vsemi potrebnimi gasilskimi pripravami in tako prišli do potrebnega gasilskega vozila, dokler ne dobijo avtomobila, ki bo namenjen samo gasilcem.

GASILSKA DRUŠTVA NA NAKELSKEM SEKTORJU SO V ŠKRIPCIH

Ni gasilskega društva na nakelskem sektorju, ki se ne bi brigalo za izpopolnitev svojega orodja in gasilske opreme. V Naklem gradijo stolp za sušenje cevi, v Strahinju 100 m³ veliko cisterno, v Dupljah napeljujejo vodovod v gas. dom in le-tega povečujejo, v Podbrezju bi radi kupili novo motorko, ker stara ni več primerna, in vsaj 200 m cevi, Dolenja vas ima 2 hidranta, pa je brez cevi in ročnika, v Žejah pa gradijo dom, da bodo orodje primerno shranjevali. Glede finančnih sredstev je povsod ista pesem — denarja primanjkuje. Zato se društva obračajo po pomoč na posameznike, zlasti pa pričakujejo sredstev od DOZ. Dobrodošel jim je denar, pa tudi les.

ZA VARNOST TRŽIČA JAMČI 84 GASILCEV

Tržiški gasilci nameravajo letos dobro organizirati 31 mokrih in suhih vaj. 3 med njimi bodo ponoči. Članstvo, ki je večji del zaposleno po tovarnah, se vaj udeležujejo v zadovoljivem številu.

Na letnem občnem zboru gas. društva konec januarja je gasilska mladina v Tržiču sklenila, pritegniti čimveč svojih starostnih sovrstnikov. Prepričana je, da bodo starši mladincev uvideli, kolikšnega pomena je ta organizacija za pomoč bližnjemu. Tržiško gasilstvo se redno strokovno izpopolnjuje. Vsakih 14 dni se zbero gasilci v skromni sobi gasilskega doma in študirajo strokovne članke ter o njih razpravljajo. Med 84 tržiškimi gasilci je 14 mladincev odnosno pionirjev. Vsi ti so sodelovali lani pri gašenju gozdnega požara na Bistriški planini in pri požaru v Križah.

Tudi to je za vas

DEŽURNA SLUŽBA

Zdravniška dežurna služba za Kranj in okolico je vsako noč od 20. ure zvečer do 6. ure zjutraj. Ob sobotah od 20. ure zvečer do ponedeljka do 6. ure zjutraj. Za državne praznike in vse ostale proste dneve je dežurna nočna služba urejena kot ob nedeljah. V slučaju nujnosti kličite Splošno ambulanto, Poljska pot 8, tel. št. 218. Opozarjamo, da je ob delavnikih zdravniška služba ves dan od 6. ure zjutraj do 7. ure zvečer istotam: na Splošni ambulanti, Poljska pot (bivša »Obutev«), tel. 218. V nujnih primerih se preko dneva obračajte ravnotako na štev. 218. Ambulante sprejemajo v dnevni in nočni službi vse bolnike in ne samo člane in svojce zavarovancev Zavoda za socialno zavarovanje.

Izrednim študentom

Iniciativni odbor za ustanovitev Akademskega kluba v Kranju poziva vse izredne študente, ki so zaposleni po ustanovah in podjetjih v Kranju, naj javijo svoj naslov na uredništvo »Glasu Gorenjske«.

Odbor.

ŠTEV. 6. — LETO VI.
Kranj, 7. februarja 1953

Ureja uredniški odbor. — Odg. ured. Slavko Beznik. — Uredništvo in uprava: Kranj, Savski breg št. 2; telefon 475; tekoči račun pri Nar. banki Kranj-okol. 624 - »T» - 127

Izhaja vsako soboto

Letna naročnina		400 din
Polletna	»	200 din
Četrtletna	»	100 din
Mesečna	»	35 din

CENA 8.— DINARJEV

GLEDALIŠČE

Prešernovo gledališče v Kranju

Nedelja, 8. februarja ob 16. uri: Norman Krasna, »Draga Ruth« (izven).

Torek, 10. febr. ob 16. uri: Pavel Golia, »Sneguljčica« (red C in izven).

Petek, 13. febr. ob 16. uri: Pavel Golia, »Sneguljčica« (izven).

Nedelja, 15. febr. ob 16. uri: Norman Krasna, »Draga Ruth« (izven).

KINO

Domžale: 11. in 12. francoski film »Pravici je zadoščeno«; 13. do 15. amer. barvni film »Iz tisoč in ene noči«.

Mestni kino Kamnik: 10. do 12. amer. film »Preplah na cestah«; 13. do 17. amer. barvni film »Smoky«.

Mestni kino »Radio« Jesenice: 7. do 10. februarja amer. film »Ne poj mi žalostnih pesmi«. Predstave v soboto in nedeljo ob 16., 18. in 20. uri, ostale dni ob 18. in 20. uri. V nedeljo ob 10. uri dopoldne matineja istega filma. Vstopnina 10 din.

Mestni kino »Partizan«, Šk. Loka: 13. do 15. italijanski film »Težka leta«; 20. do 22. nemški film »Poročna noč v raju«.

Kino »Storžič«, Kranj: do 8. febr. mehiški film »La Malquerida«; 9. do 15. febr. ameriški barvni film »Trije kavalirji«. Predstave ob delavnikih ob 16., 18. in 20. uri, ob nedeljah ob 15., 17. in 19. uri; v nedeljo, 8. febr. ob 21. uri ameriški film »Bojeviti O'Flyn«. Matineji: dopoldne ob 8.30 uri »La Malquerida«, ob 10. uri »Bojeviti O'Flyn«.

Kino »Svoboda«, Stražišče: 6. do 8. februarja amer. cowbojski film »Bojeviti O'Flyn«. Predstave ob petkih ob 19. uri, sobotah ob 17. in 19. uri in nedeljah ob 15., 17. in 19. uri. V soboto ob 21. uri mehiški film »La Malquerida«. V nedeljo matineja ob 10. uri »La Malquerida«.

Kino »Zadružnik« Primskovo: 6. do 8. februarja angl. film »S čredami čez kontinent«. — Predstave v petkih in sobotah ob 19. uri; ob nedeljah ob 15., 17. in 19. uri.

OBJAVE

ŽIVLJENJEPIS MARŠALA

Sporočamo Vam, da bo življenjepis maršala Tita, ki ga je napisal Vladimir Dedijer in ki je vzbudil tolikšno zanimanje po svetu in doma, izdala v slovenščini Cankarjeva založba. Založba bo v kratkem razpisala za to obsežno delo subskribcijo in razposlala naročilnice.

DELAVSKA GIMNAZIJA v Kranju Vam nudi temeljito splošno izobrazbo!

Vpisovanje v nižje razrede 7., 8 .in 9. februarja od 18. do 20. ure. Pouk v večernih urah —brezplačen!

Prejemajo se prijave za tečaje tujih jezikov. Uprava.

MALI OGLASI

Preklic. Preklicujem sindikalno legitimacijo na ime Marija Herbig, Gorenja Sava 18.

Šivalne stroje Vam popravim dobro in hitro. — Ivan Omejc, Zg. Bitnje 84, p. Kranj.

Preklicujem blok štev. 6065, izdan v komisij. trgovini Kranj. Alojz Žirovnik, Šenčur.

Preklicujem blok štev. 16049, izdan v komisij. trgovini Kranj 12. januarja 1953 na ime Ivan Vambergar, Cerklje.

Prodam parcelo. Polzve se Huje 39, Kranj.

Iščem vajenca za mizarsko stroko. Nastop takoj. — Polde Prevodnik. Suha 86, Šk. Loka.

Prodam radio (»Volksempfänger). Naslov v upravi lista.

Službene objave

»OBJAVA« štev. 2/53
Šola Gasilske zveze LRS Medvode

Prijavite svoje člane do 10. februarja v enomesečno podčastniško šolo v Medvodah. Izkoristite čas v zimskih mesecih.

Vsem prostovoljnim gasilskim društvom v kranjskem okraju:

Vsa društva pozivamo, da skrbno prebrejo bilten Gasilske zveze LRS, štev. 1. z dne 28. januarja in nam na »Predlog za gasilska priznanja«, stran 7, odgovore do 10. februarja, da bomo mogli zadevo urediti do občnega zbora OGZ.

Koledarji 1953.

Vsa društva, ki so naročila gasilske koledarčke za 1953. leto, naj dvignejo na OGZ.

Tekoči račun Okrajne gasilske zveze Kranj je 624-T-161.

Na pomoč!

V.d. sekretar: Tvrdy Makso — Predsednik: Bizjak Viktor